

ALDEBRŐ KÖZSÉG ALAPÍTÁSÁNAK 276. ÉVFORDULÓJA
ALDEBRŐ, 2019. ÁPRILIS 28.

RÉGÉSZETI LELŐHELYEK ALDEBRŐN
ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA
SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA

GUTAY MÓNICA



TEMATIKA

- Régészeti lelőhelyek Aldebrőn
- Aldebrő-Ilona-tábla régészeti leletei
- A Vaskori, szkíta kultúra elterjedése a Kárpát-medencében
- Preszkíta, Szkíta kori lelőhelyek Heves megyében
- Szkíta kori temetkezési szokások
- Aldebrő-Ilona-tábla szkíta fejedelemnő sírja
- Párhuzamok

ALDEBRŐ

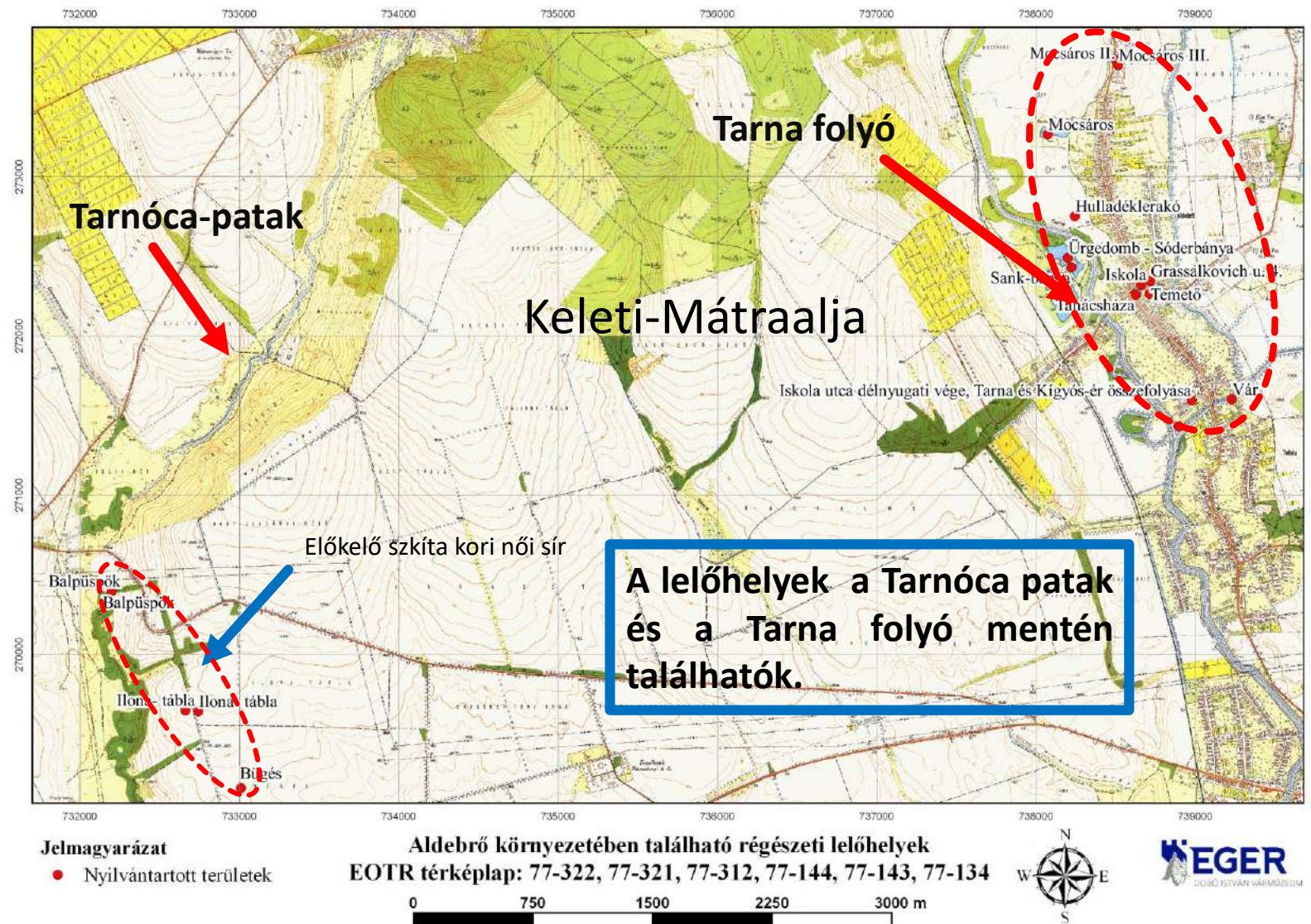


Keleti-Mátraalja

Aldebrő

Aldebrő, Heves megyében a Keleti-Mátraalján található. Aldebrő közigazgatási területéről jelenleg 16 régészeti lelőhely van nyilvántartva.

ALDEBRŐRŐL 16 RÉGÉSZETI LELŐHELY VAN NYILVÁNTARTVA AZ ŐSKŐKORTOL (PALEOLITIKUM) 35-20 EZER ÉVTŐL A KÖZÉPKORIG



ALDEBRŐ–MOCSÁROS HONFOGLALÁS KORI HAJFONAT KORONGOK



ALDEBRŐ-ILONA-TÁBLA LELŐHELY

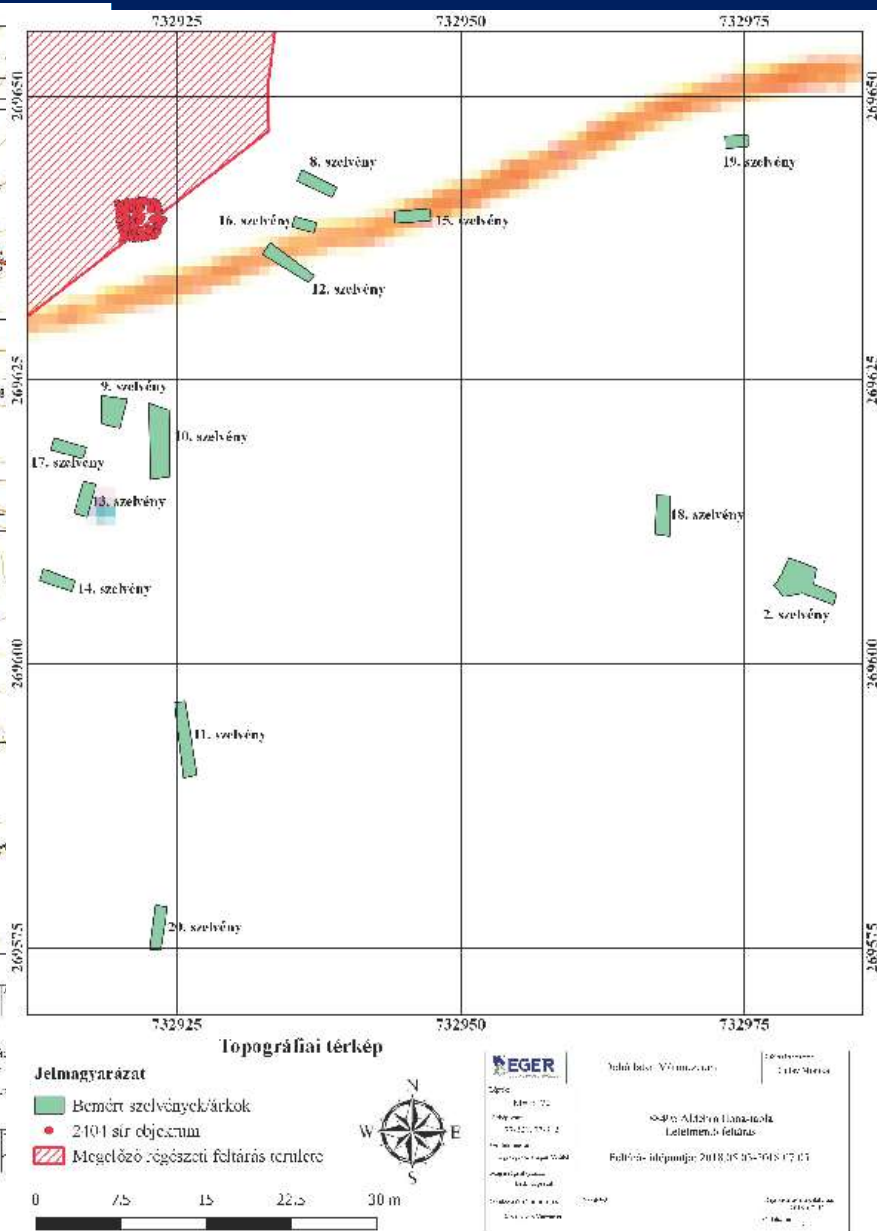
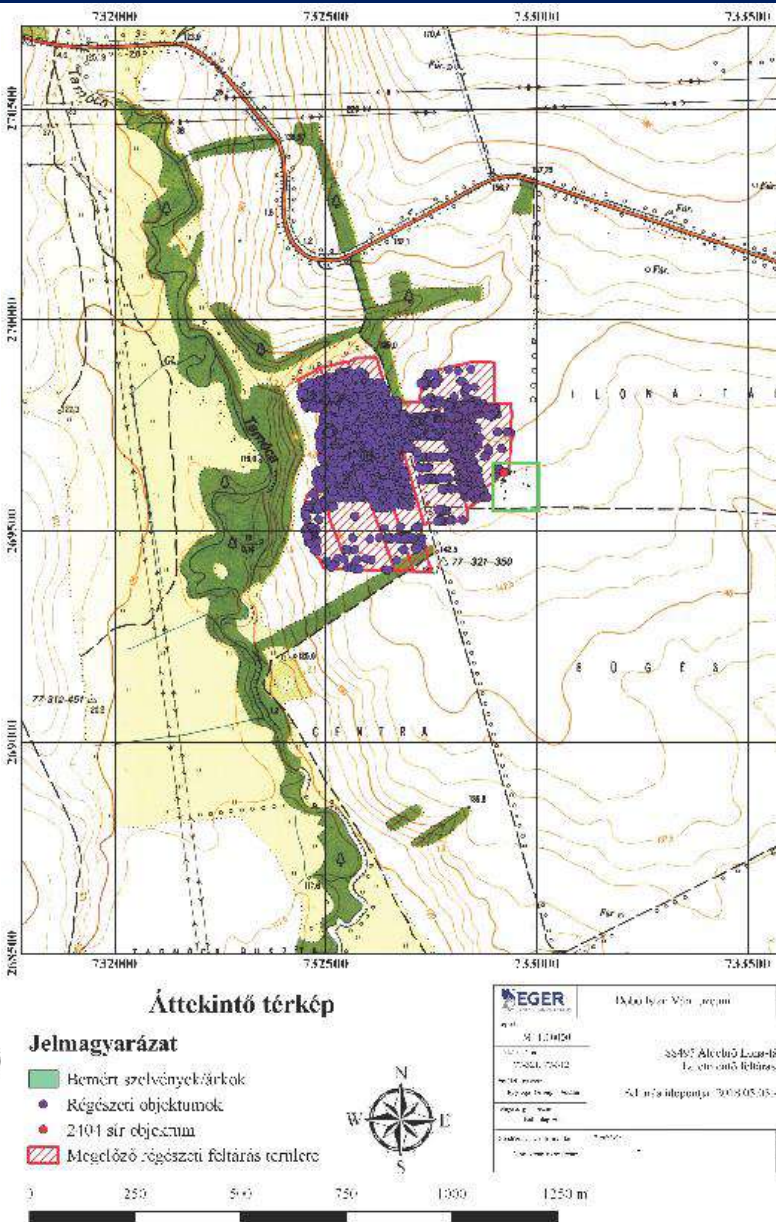
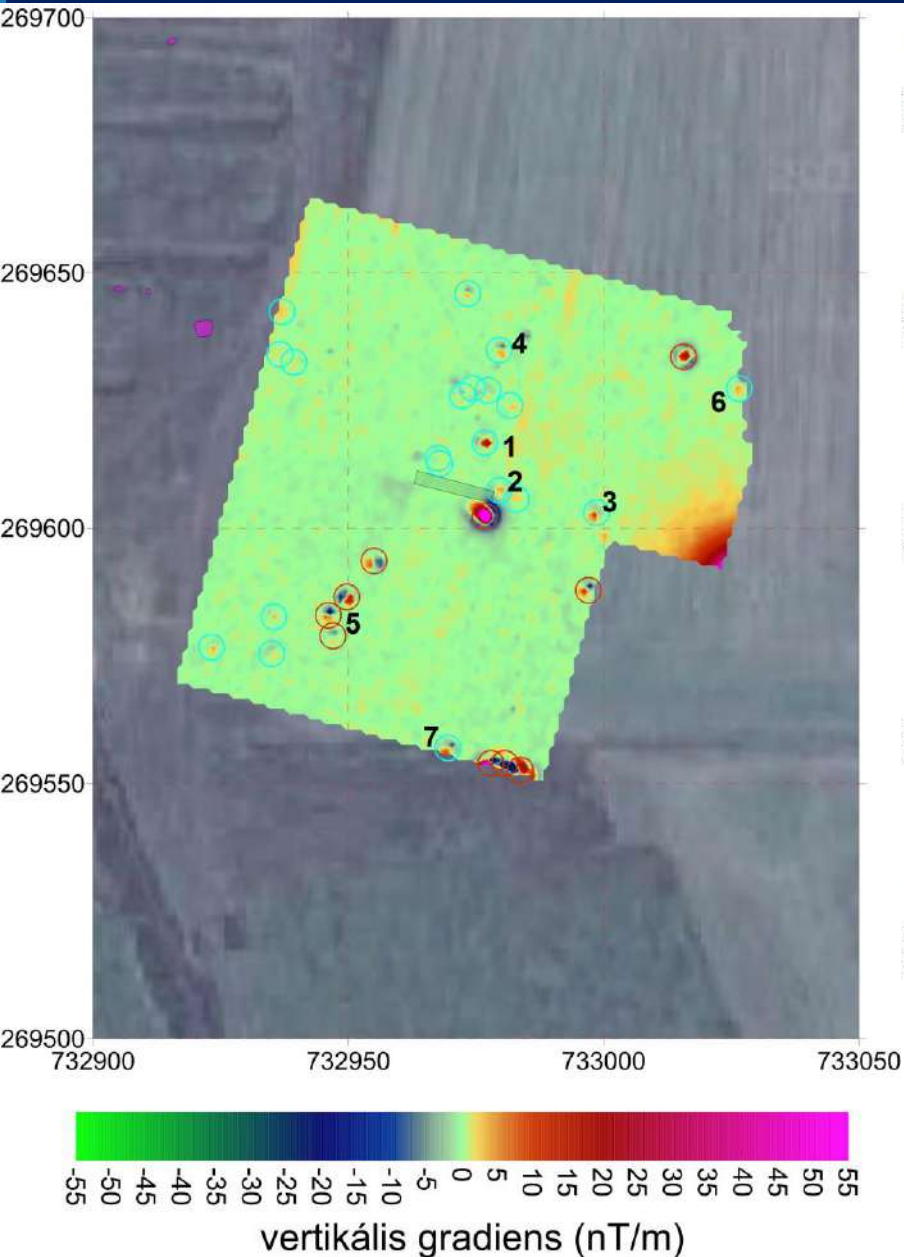
- A lelőhely Heves-megyében, a Mátraalja keleti részén, a Tarnóca-patak teraszán és a domblábi felszínen, 140–150 m tengerszint feletti magasságban helyezkedik el. 2016-ban a lelőhelytől északnyugtra kb. 250–300 m-re Aldebrő–Balpüspök néven őskori és középkori településnyomait és északkeletre kb. 1,5–2 km-re Vécs–Nagyzsadányi-dűlő néven felső paleolitikus telepnyomokat azonosítottuk. A Mátrai Erőmű Zrt-vel kötött szerződésünk alapján, Visonta keleti bányatelek területén, 2015.10.28–2017.10.21. és 2018.04.09–2018.06.13. között terepbejárásokat, geofizikai felméréseket, próbafeltárást és 7 feltárási ütemben megelőző feltárásokat végeztünk. Aldebrő–Ilona-tábla lelőhelyen a megelőző feltárással érintett területünk: 186751,07 m² volt, ebből a régészetileg pozitív területünk 103621,049 m².
- A lelőhelyen elsősorban neolitikus AVK, bronzkori, vaskori szkíta és kelta telepjelenségeket azonosítottunk. Ezenkívül üveges kvarcporfírból készült középső paleolitikus jellegű, bifaciális megmunkálású levélhegy és levélkaparó eszközök kerültek elő. Ezek az eszköz típusok szórványosan a felső paleolitikumban is előfordulnak. Összesen 2440 objektumszámot és 4966 stratigráfiai egység számot osztottunk ki.

ALDEBRŐ-ILONA-TÁBLA

- A lelőhely délkeleti, 6. ütemterv szerinti területén, 2017 augusztus végén a megelőző feltárás során egy szórthamvas, szkítakori női sír, faszerkezetes halomsír (O:2404, S:4875, 4876, 4955–4964) látott napvilágot. A sír szerkezete, a rítusa és a sírmellékletek alapján az eltemetett egyén egy igen előkelő személy lehetett. A sír környezetében geofizikai felmérést és ennek eredményeire támaszkodva leletmentő feltárást végeztünk. 14 db kutatószelvénnel 2018. május 3. és július 5. között 67,234 négyzetmétert tártunk fel. Fémkereső segítségével átnéztük az anomáliákat és azok szűkebb környezetét. A recens fémeket nem tartalmazó anomáliákra általában 1 m széles és 3 m hosszú kutatószelvényeket jelöltünk ki. Ezenkívül még a keleti és a déli részén a sír tájolását figyelembe véve és attól eltérően is jelöltünk ki kutatószelvényeket. A leletmentő feltárás során a kutatószelvényekben nem találtunk régészeti objektumokat, további sírokat.

ALDEBRŐ-ILONA-TÁBLA

LELETMENTŐ FELTÁRÁS 2018.05.03-2018.07.05



ALDEBRŐ-ILONA-TÁBLA RÉGÉSZETI LELETEI

Az őskőkorból (paleolitikumból, pattintott kőkorszak) származó 35 és 20 ezer közé tehető eszközök közül a lándzsahegyet vadászatra, a kaparót bőrök kidolgozásához használták. A pattintott kövek nyersanyaga bükki eredetű üveges kvarcporfír.

Az újkőkorból (neolitikumból) Kr.e. 6. évezred elsősorban kerámia leletek kerültek elő, melyek egy részét ki lehetett egészíteni.

A bronzkorból Kr.e. 3. évezred balták és állatfigurák, agyagplasztikák kerültek elő.

A vaskori szkíta időszakból Kr.e. 7-5. század kerámia leletek, nyílhegyek, pecsételő, faragott csontzablák, orsógombok és gyöngyök láttak napvilágot.

ALDEBRŐ-ILONA-TÁBLA ŐSKŐKORI ESZKÖZÖK: LÁNDZSAHEGY ÉS KAPARÓ, 35 EZER ÉS 20 EZER ÉV KÖZÉ TEHETŐ PATTINTOTT KŐESZKÖZÖK



ALDEBRŐ-ILONA-TÁBLA ÚJKŐKORI, RESTAURÁLT, KIEGÉSZÍTETT KERÁMIÁK KR.E. 6. ÉVEZRED



ALDEBRŐ-ILONA-TÁBLA BRONZKORI BALTÁK ÉS ÁLLATFIGURA, KR.E. 3. ÉVEZRED



**ALDEBRŐ-ILONA-TÁBLA VASKORI, SZKÍTA LELETEK, RESTAURÁLT, KIEGÉSZÍTETT KERÁMIÁK KR.E.
7-5. SZÁZAD**



ALDEBRŐ-ILONA-TÁBLA VASKORI, SZKÍTA LELETEK, ORSÓGOMBOK ÉS FARAGOTT, CSONTZABLÁK KR.E. 7-5. SZÁZAD



ALDEBRŐ-ILONA-TÁBLA VASKORI, SZKÍTA LELETEK, PECSÉTELŐ KR.E. 7-5. SZÁZAD



ALDEBRŐ-ILONA-TÁBLA VASKORI, SZKÍTA LELETEK, GYÖNGYÖK ÉS NYÍLHEGYEK KR.E. 7-5. SZÁZAD



A VASKORI, SZKÍTA KULTÚRA ELTERJEDÉSE A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN PRESZKÍTA KOR KR.E. VIII-VII. SZÁZAD ELSŐ FELE, SZKÍTA KOR KR.E. VII. SZÁZAD KÖZEPE-V. SZÁZAD

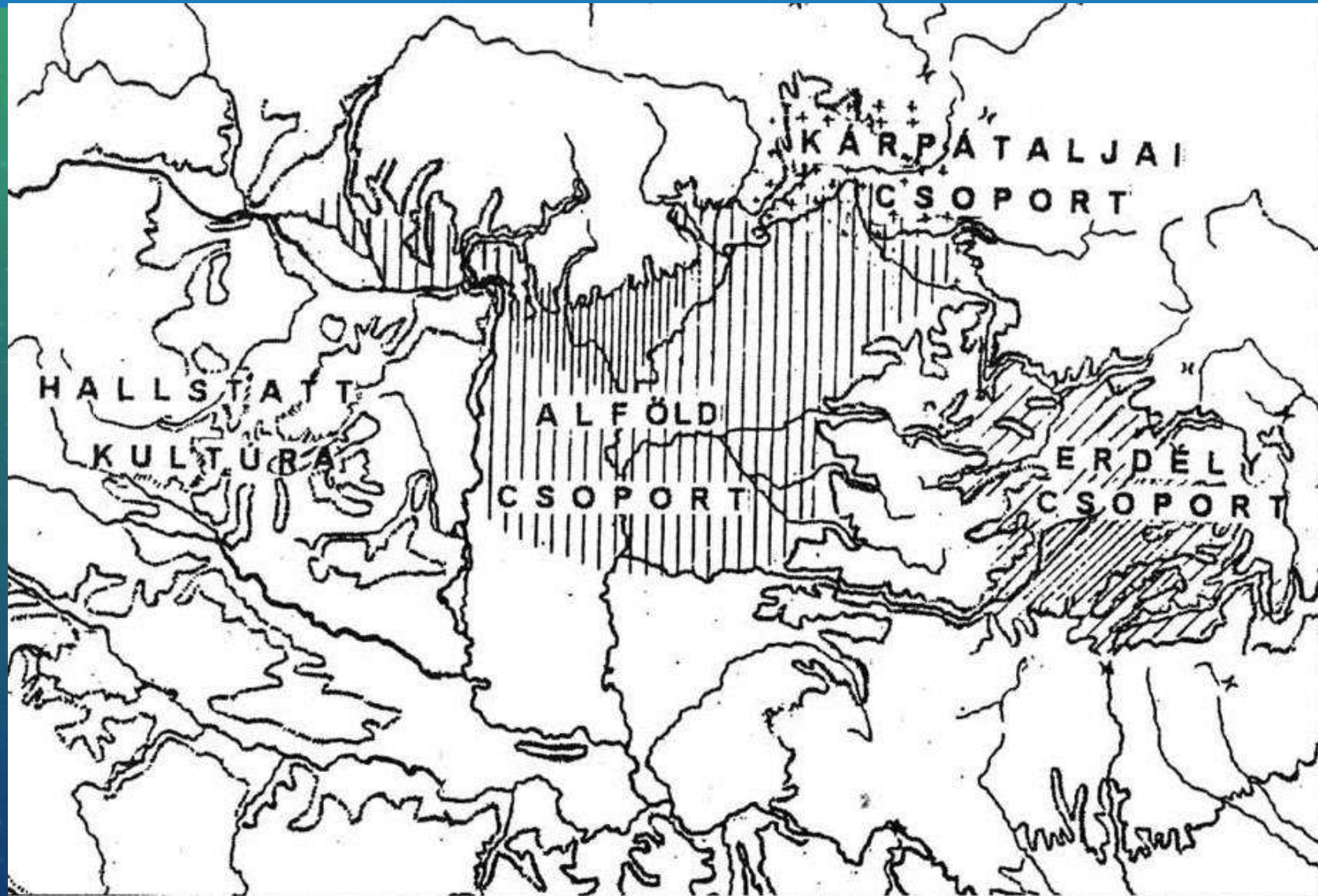
- A vaskori, szkíta kultúra elterjedése előtt a preszkíta kor a Kr.e. VIII-VII. század első fele közé helyezhető. A vaskori, szkíta kultúra elterjedése a Kárpát-medencében a Kr. e. VII. század közepe és az V. század közé tehető. A kutatás 3 csoportját különbözteti meg: Alföldi csoport, Kárpátaljai csoport és Erdélyi csoport. Heves megyében előkerült szkíta kori telepek és temetők a kutatás területi beosztása alapján az Alföldi csoportba helyezhető. A szkíta jellegű kultúra központi területe az Alföld volt, ezért a szkíta kultúra Alföld-csoportja elnevezést adták az itt előkerült régészeti emlékeknek. A leletek nagy többsége temetkezésekből származik.
- Szkítia népeinek a nevét Hérodotosz görög történetírónak (Kr.e. 484-425) abból a könyvéből ismerjük, amelyben I. Dareiosz perzsa királynak a Kr.e. 513-ban a perzsák ellen vezetett hadjáratát írta le. Hérodotosz elbeszélése szerint az Isztrosznál (Duna) Szkítiát az agathürszoszok földje határolta, az Isztroszon túl pedig a szigünnák laktak.

A VASKORI, SZKÍTA KULTÚRA ELTERJEDÉSE A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

PRESZKÍTA KOR KR.E. VIII-VII. SZÁZAD ELSŐ FELE, SZKÍTA KOR KR.E. VII. SZÁZAD KÖZEPE-V.SZÁZAD

(KEMENCEI TIBOR AZ ALFÖLD SZKÍTA KORA HATALMASOK VIADALOKBAN. AZ ALFÖLD SZKÍTA KORA. GYULAI KATALÓGUSOK 10. GYULA.

2001. 7–36.)



PRESZKÍTA, SZKÍTA KORI LELŐHELYEK HEVES MEGYÉBEN

A nyilvántartott és publikált preszkíta, szkíta lelőhelyek száma nem olyan sok Heves megyében. A temetők száma 21, a telepek száma 14. A lelőhelyek között 3 olyan lelőhely van (Aldebrő–Ilona-tábla, Eger–Nagy-Eged D-i lejtő, Gyöngyös–Lovas-tanya ahol a szkíta telepen kívül temetkezések nyomai is előkerültek

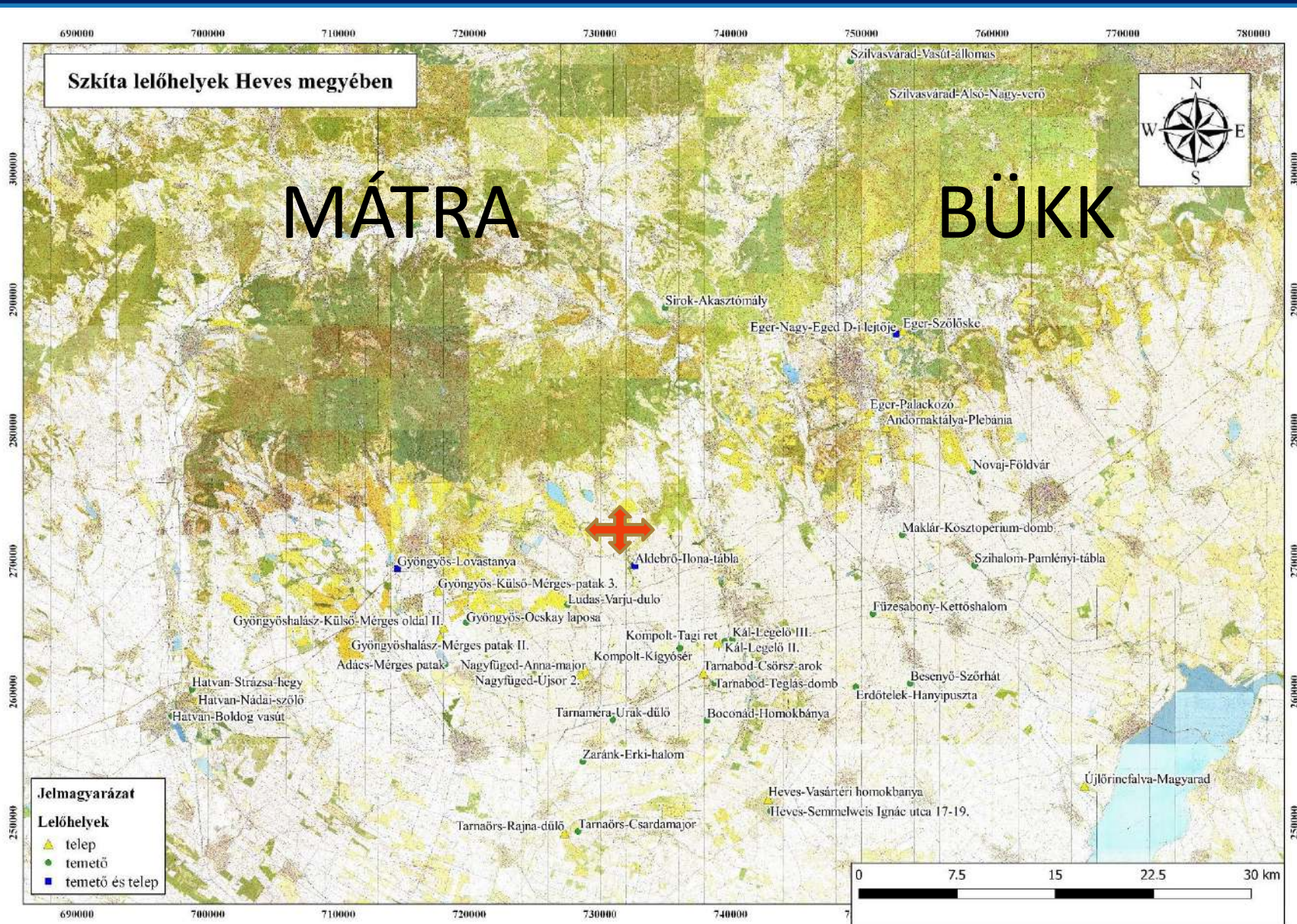
- Temetők: 1. Adács–Mérge-patak, 2. Besenyőtelek–Szőrhát, 3. Boconád–homokbánya, 4. Erdőtelek–Hanyi-puszt, 5. Füzesabony–Kettőshalom, 6. Gyöngyöshalász–Ocskay-laposa, 7. Hatvan–Boldog vasút, 8. Hatvan–Strázsahegy 9. Heves, Semmelweis Ignác utca 17-19., 10. Kál–Legelő. 11. Kompolt–Kígyósér, 12. Ludas–Varjú-dűlő, 13. Maklár–Kospérrium-domb, 14. Novaj–Földvár, 15. Szilvásvár–Vasút, 16. Sirok–Akasztómály, 17. Szihalom–Pamlényi-tábla, 18. Tarnabod–Tégláshalom/Téglagyár, 19. Tarnaméra–Urak-dűlő, 20. Tarnaörs–Csárdamajor, 21. Zaránk–Erki-halom

PRESZKÍTA, SZKÍTAKORI LELŐHELYEK HEVES MEGYÉBEN

- Temető és Telep egyben: 1. Aldebrő–Ilona-tábla, 2. Eger–Nagy-Eged D-i lejtője, 3. Gyöngyös – Lovastanya
- Telepek: 1. Andornaktálya–Plébánia, 2. Eger–Szőlőske, 3. Gyöngyös–Külső-Mérges-patak 3., 4. Gyöngyöshalász–Mérges-patak II., 5. Gyöngyöshalász–Külső-Mérges-oldal II., 6. Hatvan–Nádai-szőlő, 7. Heves–Vásártéri homokbánya, 8. Kompolt-Tagi-rét, 9. Nagyfüged–Anna-major, 10. Nagyfüged–Újsor 2., 11. Szilvásvár–Alsó-Nagy-verő, 12. Tarnabod–Csörszárok, 13. Tarnaörs–Rajna-dűlő, 14. Újlőrincfalva-Magyarad

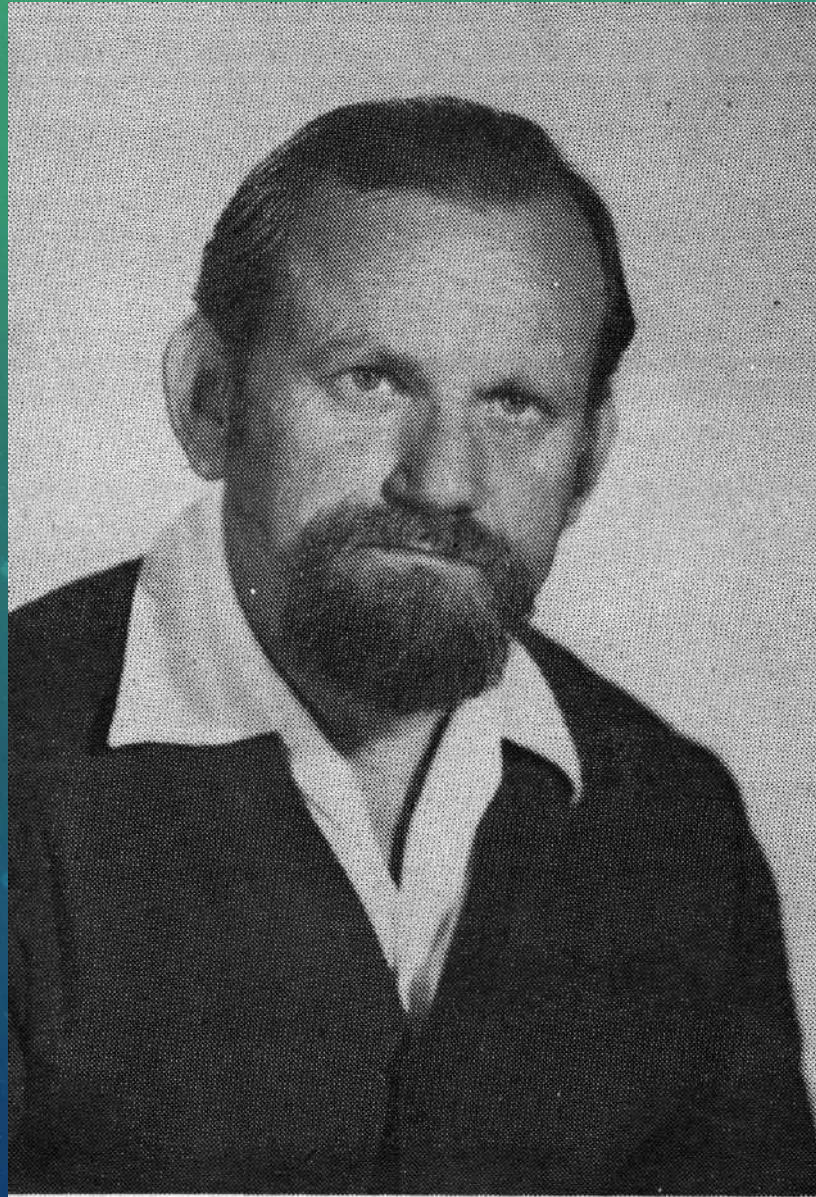
POSTA Béla 1895., MÁRTON Lajos 1908., KALICZ Nándor–TORMA István 1967., PÁRDUCZ Mihály 1969., SZABÓ János Győző 1969., 1977., FODOR László 1973., 2001., DINNYÉS István 1982., PATEK Erzsébet 1989–90., ÉRY Kinga 1989–1990., MAGYAR NEMZETI MÚZEUM Régészeti Adatbázis 2018.

PRESZKÍTA, SZKÍTA KORI LELŐHELYEK HEVES MEGYÉBEN



PRESZKÍTA, SZKÍTA KORI LELŐHELYEK HEVES MEGYÉBEN

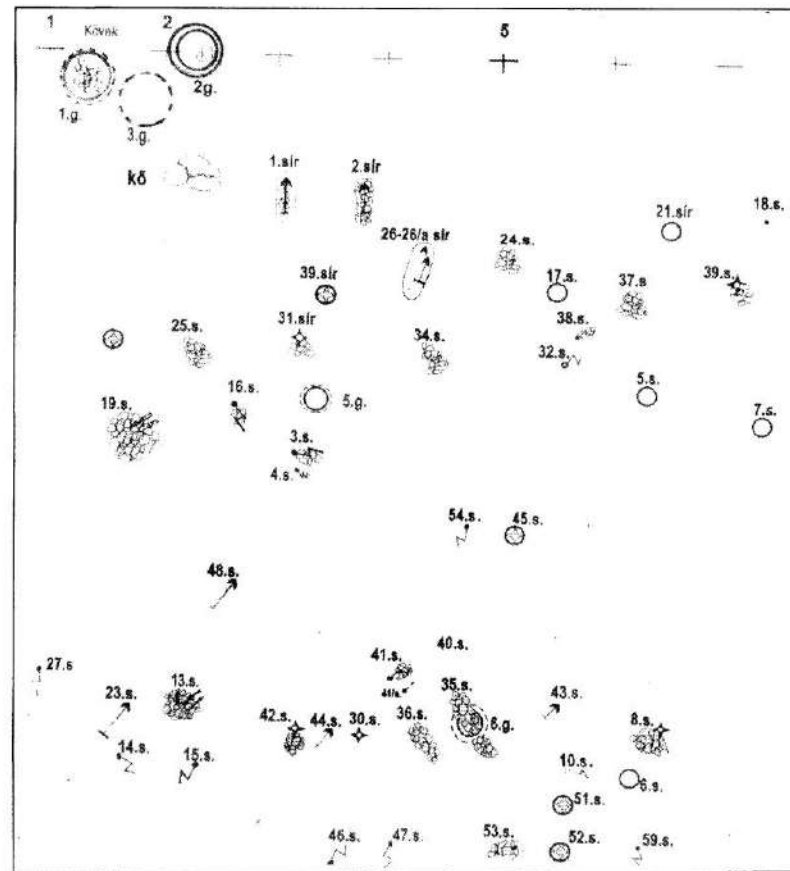
SZABÓ JÁNOS GYŐZŐ RÉGÉSZ 1929-1986



- A Pázmány Péter Egyetem Bölcsészettudományi Karán 1949-től hallgatott régészetet. Egerbe 1958-ba került. A múzeumnak sokáig egyetlen régészeként dolgozott. Tíz év alatt 100 régészeti lelőhelyen végzett kutatásokat a neolitikumtól a késő középkorig. Az ásatásain kívül a terepbejárásán keresztül gazdagította a régészeti anyagokat. Több kutatási területe volt, az Őskoron belül a szkíta kor, a Népvándorláskoron belül az avar, a Honfoglalás kor és az Árpád-kor. Az 1950-es években meg sem volt születendő az egri régészeti gyűjtemény. A megye nagyobb része régészetileg fehér foltnak számított. Az 1960-as években már jól berendezett raktárak voltak a múzeumban. Általa született meg Heves megye modern régészete. Az Egri Vár Híradója kiadványt ő szerkesztette. A kiadvány első 7 számában olvashatók az évi kutatási beszámolói. Az őskoron belül egy publikációja jelent meg a hevesi szkíta temetőről. Fő művei kevés kivétellel Heves megyében jelentek meg. Általában magyar nyelven írt, rövid idegen nyelvű összefoglalóval (*Bóna István Szabó János Győző Az Egri Vármúzeum Évkönyve XV= Annales Musei Agriensis, Dobó István Vármúzeum, Eger. 6–17.*).
- Heves megyében a legtöbb preszkíta és szkíta kori lelőhelyen ő végzett feltárásokat.

SZKÍTA KORI TEMETKEZÉSI SZOKÁSOK

- 1. Csontvázas temetkezések
 - - nyújtott, háton fekvő pozíció
 - -oldalt fekvő, meghajlított lábakkal pozíció
- 2. Hamvasztásos temetkezések
 - -a hamvakat urnákba helyezték
 - -a hamvakat a sírgödör aljára helyezték
- 3. Kiemelkedő temetkezések a halomsíros, körárkos, fakamrás/ládás szerkezetű és állattemetkezéses sírok
- A temetkezések nagy többsége fölé nem emeltek halmot, azonban néhány esetben a sztyeppe vidéki szokásoknak megfelelően árokkal körülvett földhalom fedte a sírt (Cegléd-Hordógyár, Mezőkeresztes-Zöldhalompuszta, Tápiószentmárton, Tarnabod-Téglás, Tarnaméra, Tarpa, Tiszavasvári-Dózsatelep). Ezenkívül előfordulnak lovas és kocsis temetkezések is.

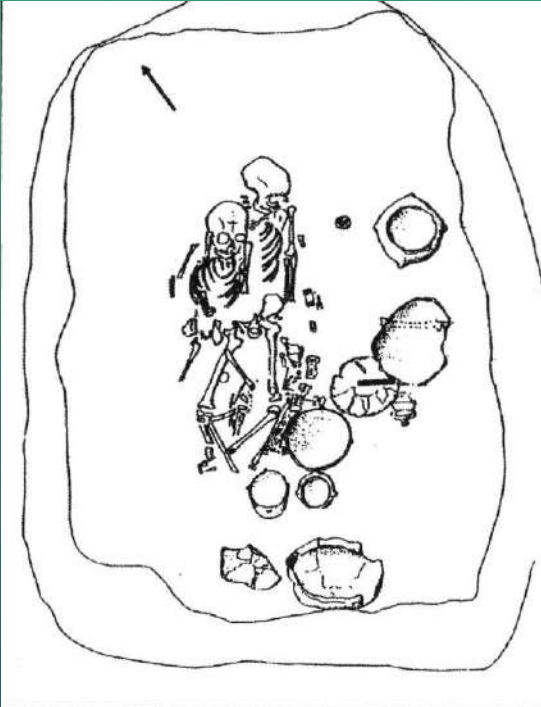


5. kép. Az Eger-nagy-egedi temető részlete

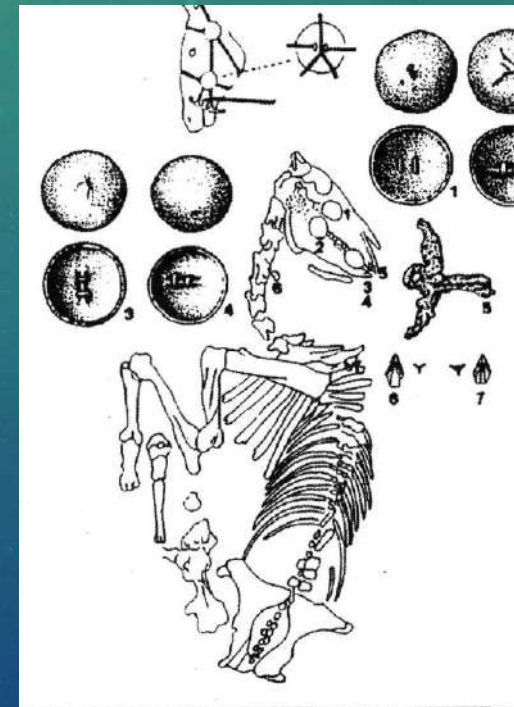
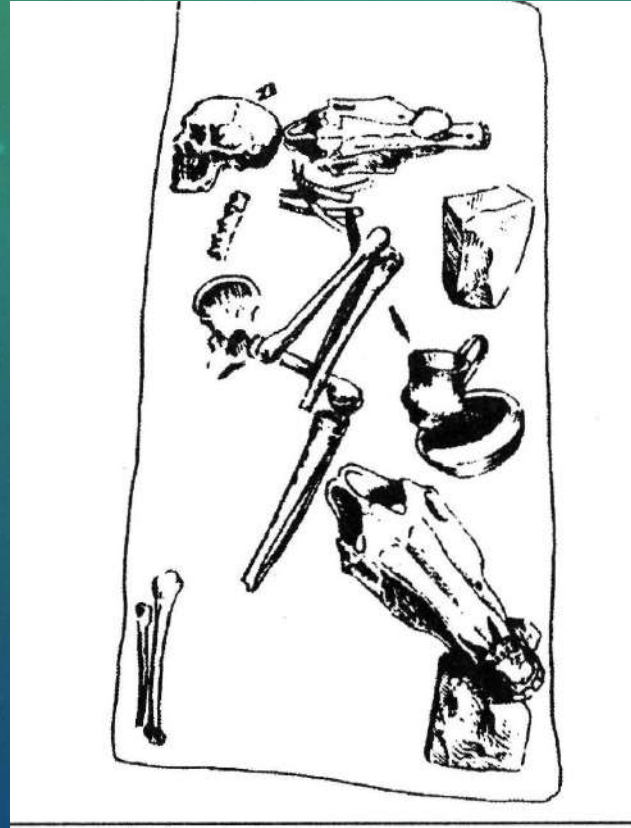
Eger–Nagy-Eged lelőhely szkíta kori temető térképe (Fodor László szkíta kori temető az Eger-Nagy-Eged déli oldalán. In: Havassy Péter (Szerk.) Hatalmasok viadalokban. Az Alföld szkíta kora. Gyulai Katalógusok 10. Gyula. 2001. 69–78.)

SZKÍTA KORI TEMETKEZÉSI SZOKÁSOK

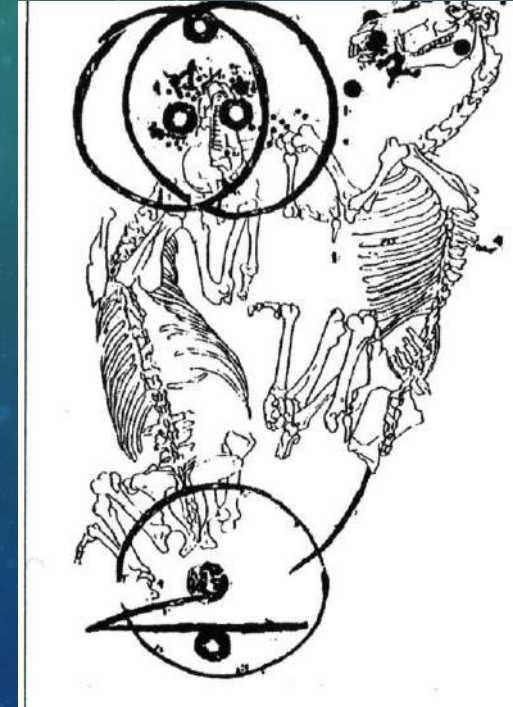
(KEMENCZEI TIBOR AZ ALFÖLD SZKÍTA KORA. HATALMASOK VIADALOKBAN. AZ ALFÖLD SZKÍTA KORA. GYULAI KATALÓGUSOK 10. GYULA 2001. 7–36.)



5. kép. Kettős temetkezés,
Csanytelek–Újhalastó 16. sír



7. kép. Ló temetkezés,
Szentés–Vekerzug 16. sír



8. kép. Kocsitemetkezés, Szentés–Vekerzug
13. sír

ALEXANDER DERUCHENKO. A SZENTPÉTERVÁRI FESTŐ KÉPE. SZKÍTA HARCOSOK. +[HTTP://DERUCH.CGHub.COM/IMAGES/](http://deruch.cghub.com/images/)
[HTTP://SCYTHIANARCHAEOLOGY.BLOGSPOT.COM/2013/03/2D-SZKITAK.HTML](http://scythianarchaeology.blogspot.com/2013/03/2d-szkitak.html)



ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA



ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA



ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA



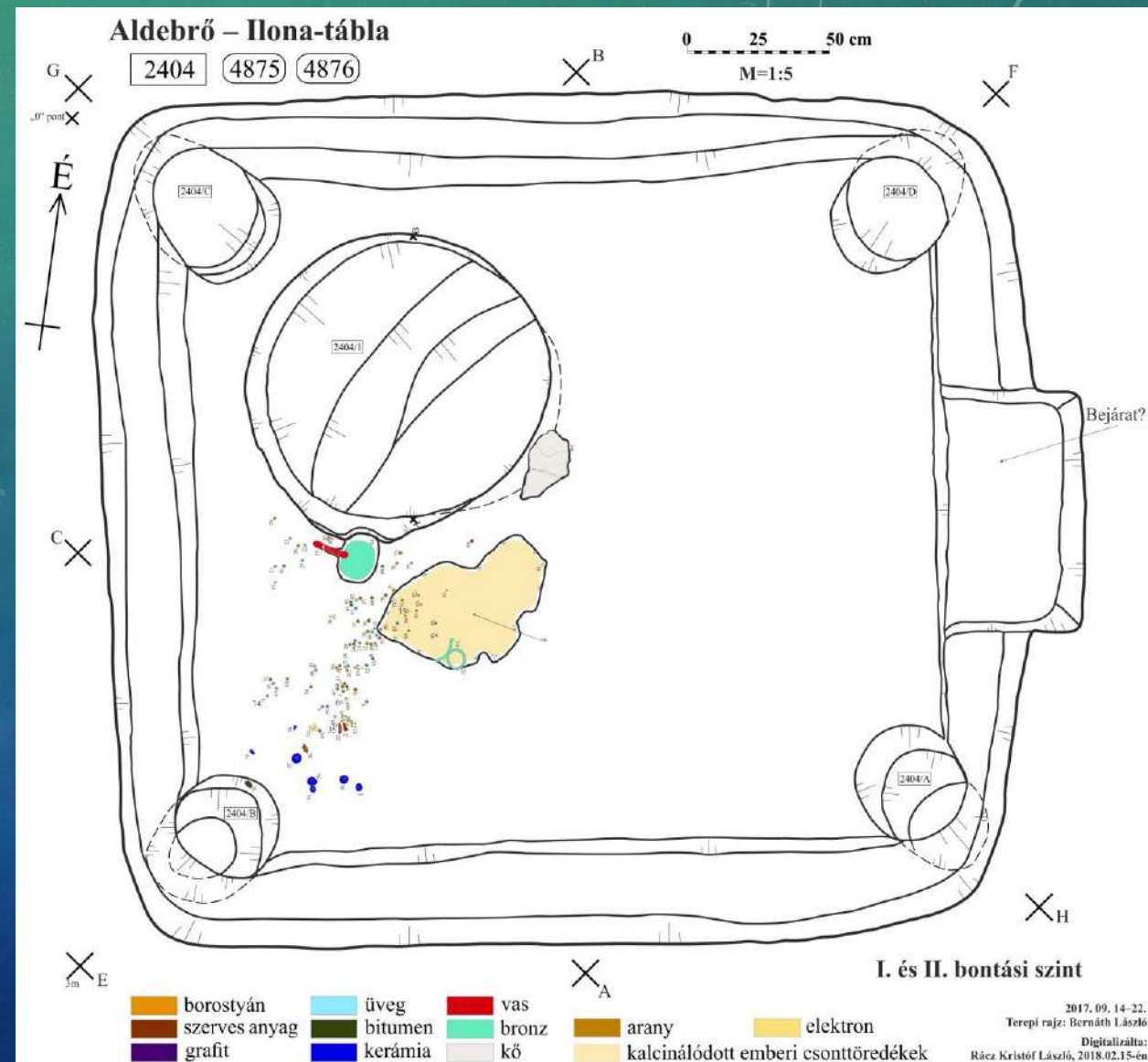
ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA



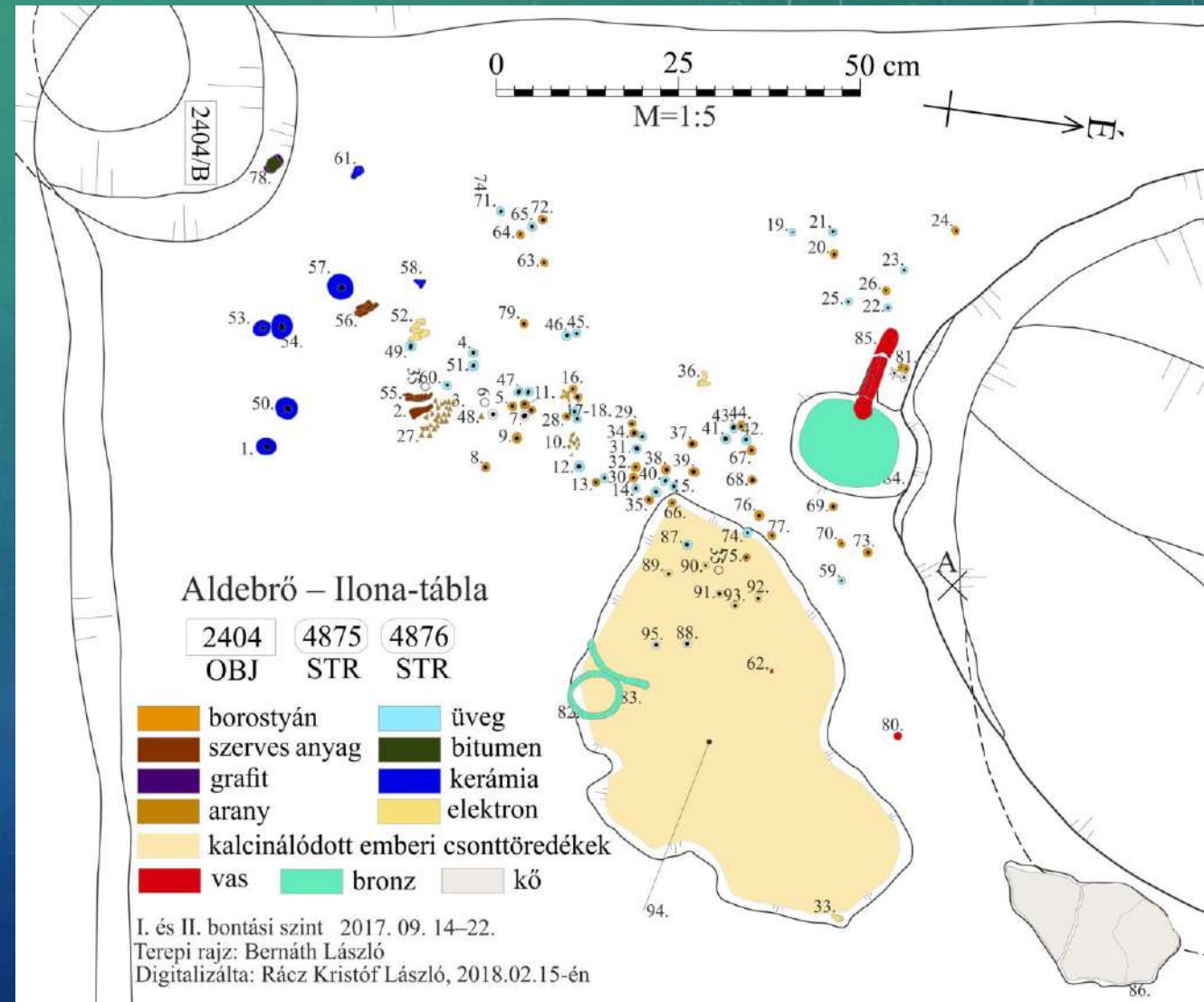
ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA

- A sír alakja téglalap alakú, mérete 330 cm x 310 cm, tájolása K–Ny-i, mélysége 110–205 cm, a négy sarok mindegyikében egy-egy cölöphely, a sírgödör alján pedig még egy gödör volt ami áldozógödör lehetett (mélysége a sír aljának a felületéről számolva 105 cm), melynek a szélén egy homokkőlap volt elhelyezve. A cölöphelyek a sírgödör felszínéhez viszonyítva 60 fokot zártak be. A cölöphelyekbe ferdén helyezhették bele a gerendákat. A sírgödör keleti falán, lépcsőlejárót lehetett megfigyelni. A kalcinált csontok, hamvak a sírleletekkel együtt a sírgödör nyugati részén helyezkedtek el. A sír betöltési rétegeiből kerámia, állatcsont és pattintott kő töredékek kerültek elő. Összesen 95 db sírleletkísérő számot osztottunk ki, melyben a női sírhamvak is benne voltak. A sírgödör alján a korhadványok környezetében igen vöröses elszíneződésű volt a talaj, amely esetleg az egykori fagerendákból származó csersav feldusulás hatására képződhetett. A vöröses elszíneződésű talajból, a cölöphelyek és az áldozó gödör betöltési rétegeiből földmintákat vettünk ki későbbi természettudományos vizsgálatok céljából.

ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA



ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA



ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA

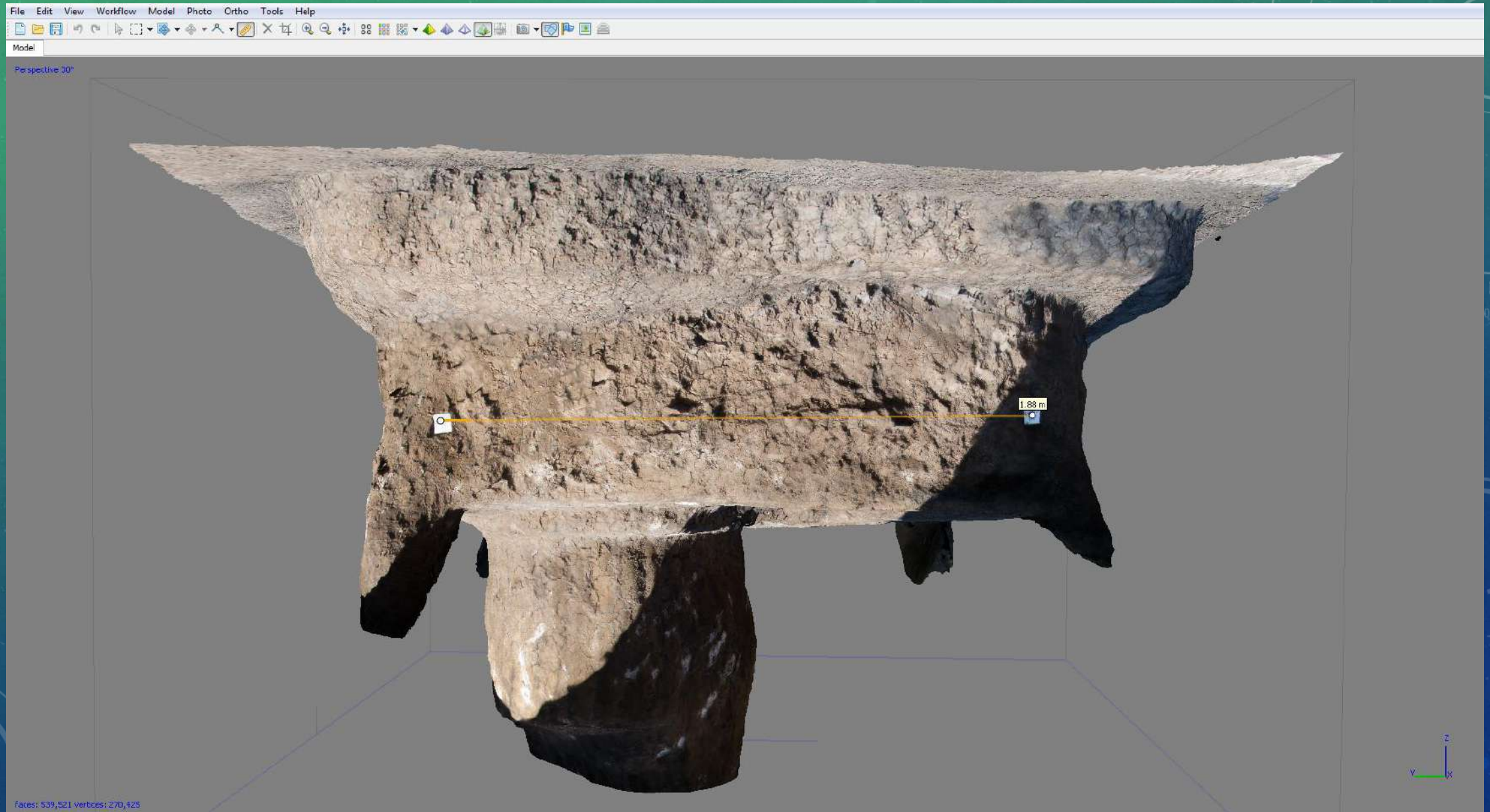


ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA

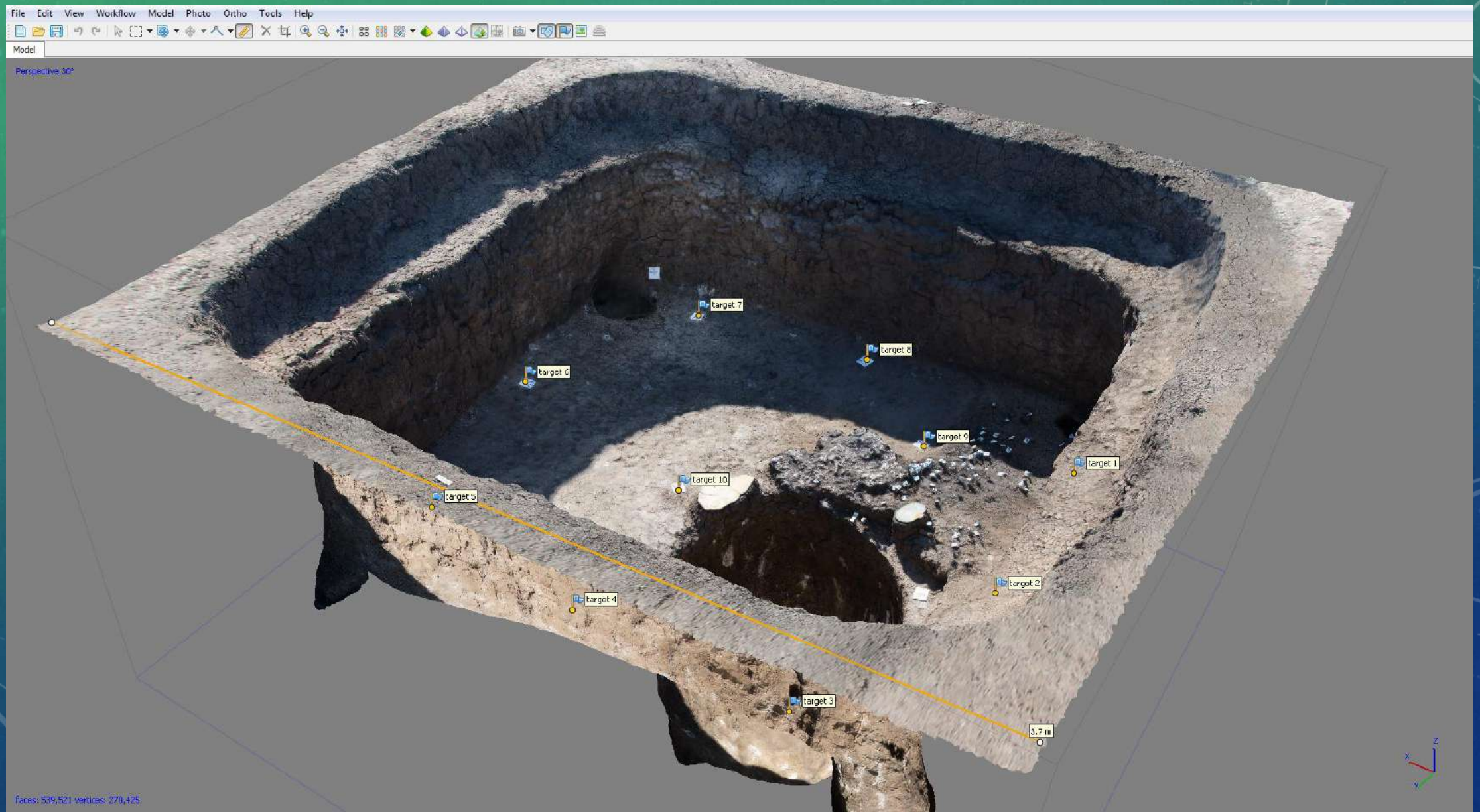


ALDEBRŐ –
ILONA-TÁBLA
02404/548758
2017.10.03

ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA 3D METSZETFOTÓ



ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA 3D TELJES FOTÓ



ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA LEHETSÉGES SÍRREKONSTRUKCIÓ ILLUSZTRÁCIÓ



ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA LEHETSÉGES SÍRREKONSTRUKCIÓ ILLUSZTRÁCIÓ



ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA

- A sírleletek között: egy 13 cm x 11,5 cm-es két oldalán rovátkolt bronztükrő és hozzátartozó több töredékből álló vasnyél, 62 db-ból álló egész és töredékes aranyveret, elektron spirálok, arany gyöngyök, elektron gyöngyök, üvegpaszta, borostyán, horzsakő gyöngyök, bronzkarkötők, fémleletek, kerámia töredékek, grafit rög, orsógombok, faszén, korhadványok és kalcinált emberi csontok voltak. A sír korát a korai szkíta megtelepedés idejére feltételeztük a temetkezés módja és a sírmellékletek alapján. Ezt az elképzelésünket a szkíta kori telep agyagkitermelő gödréből és a sírből származó minták radiokarbon koradatai is igazolták. A lelőhelyen 3 db radiokarbon mintából végeztek szénizotópos méréseket. A sírből két minta származik: a DeA-16422-es korhadvány minta radiokarbon kora 4605 ± 31 év BP, cal 3505–3336 év BC és cal 3209–3138 év BC, a DeA-16423-as szkíta női égett csont minta radiokarbon kora 2484 ± 30 év BP, cal 775–488 év BC. Az agyagkitermelő gödörből a DeA-16094-es szarvasmarha fog minta radiokarbon kora 2481 ± 27 év BP, cal 772–490 év BC. Az agyagkitermelő gödörből a szarvasmarha fog és a sírből származó női égett csontok kora szinte teljesen megegyező, viszont a sírből származó faszerkezethez tartozó korhadvány kora ennél jóval idősebb. A korhadvány egy olyan famatuzsáleméből származhat, melynek kora jóval meghaladja a sír korát. Európában és a Kárpát-medencében őshonos, leghosszabb életű fák a tölgyfák és a tiszafák.

ALDEBRŐ–ILONA-TÁBLA SZKÍTA FEJEDELEMNŐ SÍRJA

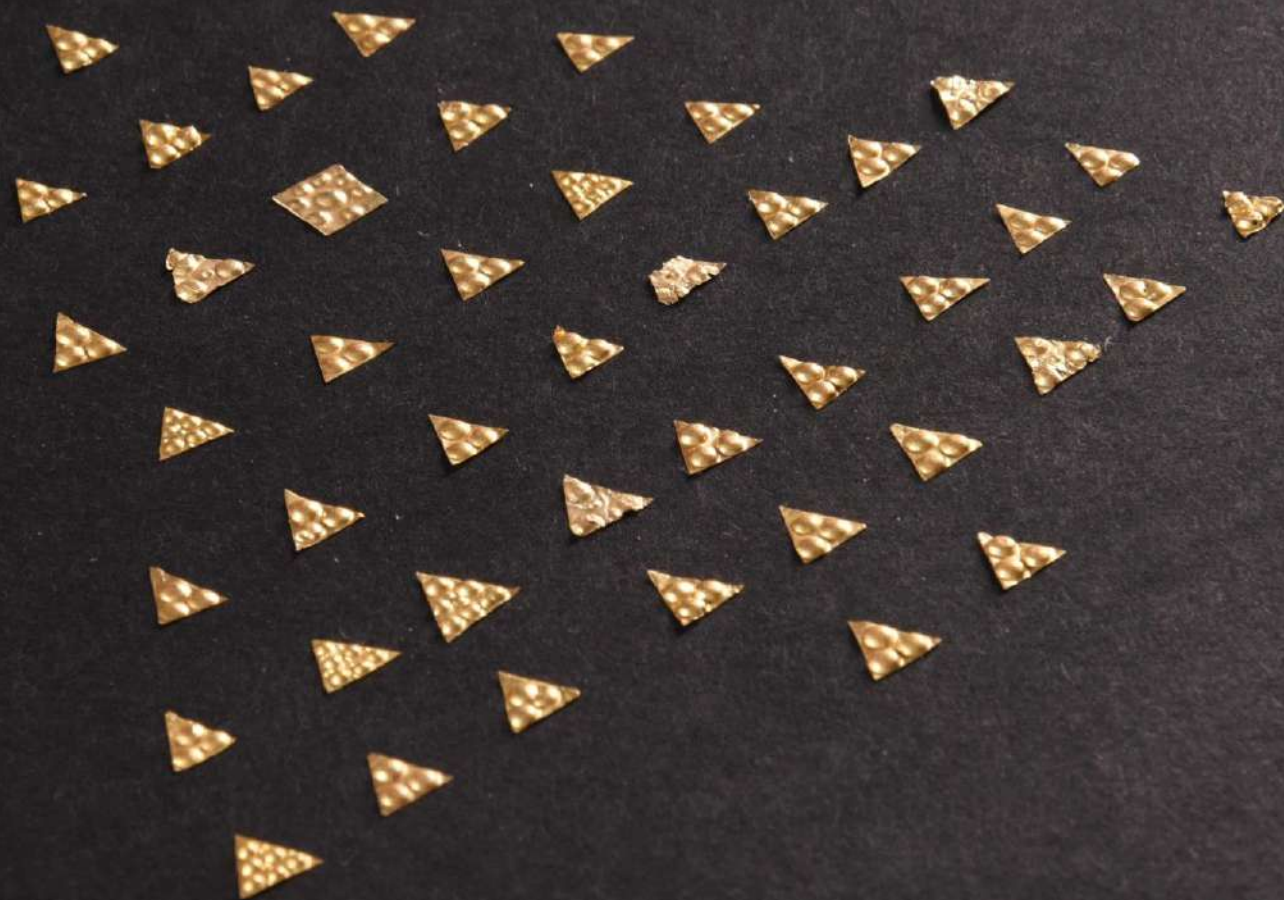
Az aldebrői többi sírlelet az elektron spirál hajdíszek, a bronzkarkötők, a különböző anyagú gyöngyök párhuzamai hazai vonatkozásban több szkítakori, módosabb női sírból ismert. Az Aldebrőn talált 62 db egész és töredék aranyveret ruhadíszek. A zömében háromszög alakú és egy négyzet alakú aranyveret egy fejdísz részei lehettek. Hasonló alakú ruhadíszeket ismerünk Csárdaszállásról és Szentés–Vekerzugról.

Az Aldebrő–Ilona-tábláról előkerült szórthamvas, szkítakori női sír, faszerkezetes halomsír bemutatása a sírmellékletekkel, a sírszerkezet 3D modelljeinek makettjeivel és a viseleti rekonstrukció illusztrációjával együtt a Dobó István Vármúzeum 60. évfordulója alkalmából a 6van hatás című kiállításán keresztül valósult meg.









Bronztűkde vasnyelű
Őskori gyűjtemény Ltsz.: 2017.2.398.

Elektron spirálok (hajdíszek)
Őskori gyűjtemény Ltsz.: 2017.2.403.









Aldebrő–Ilona-tábla szkíta
fejedelemnő lehetséges
viseleti rekonstrukciójának
illusztrációja.

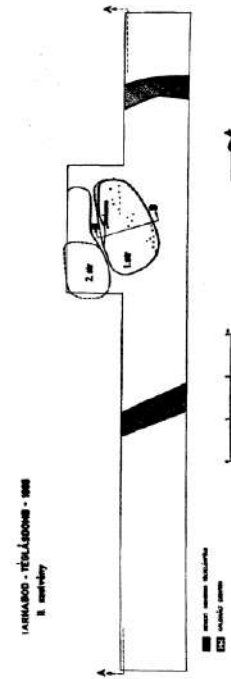


PÁRHUZAMOK A SÍRSZERKEZET ALAPJÁN

- Az Aldebrő–Ilona-táblán előkerült szkítakori, szórthamvas sírhoz legközelebbi hasonló szerkezetű sír Heves megyében a Tanabod–Tégláson előkerült halomsír, annyi eltéréssel, hogy itt Kalicz Nándor és Torma István ásatók egy harcos, igen előkelő férfi szórthamvait és sírmellékleteit (4 edényhez tartozó cserepek, bronz, vas pajzsalakú páncéllemezek, díszített égett csonttöredékek, vascsákány, páncélinghez tartozó 9 db bronz pikkely, 123 db vas pikkely) tárták fel. A sírt körülvevő árokban korhadványokat találtak. Az ásatók véleménye szerint elképzelhető, hogy a korhadványok gerendákhoz tartozhattak, amiket az árokban állítottak fel. A Cegléd–Hordógyár területén Benkő Zsuzsanna és Dinnyés István az aldebrői sírszerkezethez szintén hasonló igen előkelő férfi cölöpszerkezetes sírját tárta fel. A cölöphelyek a sír négy sarkában és a téglalap alakú sír egyik hosszabbik oldalának a közepén helyezkedtek el. Fodor István Hajdúnánás határából méretében és mélységében az aldebrői sírhoz hasonló sírt ismertetett. Sajnos ez a sír elég erőteljesen feldúlt volt, szórthamvakat és egy tükörleletet tartalmazott.

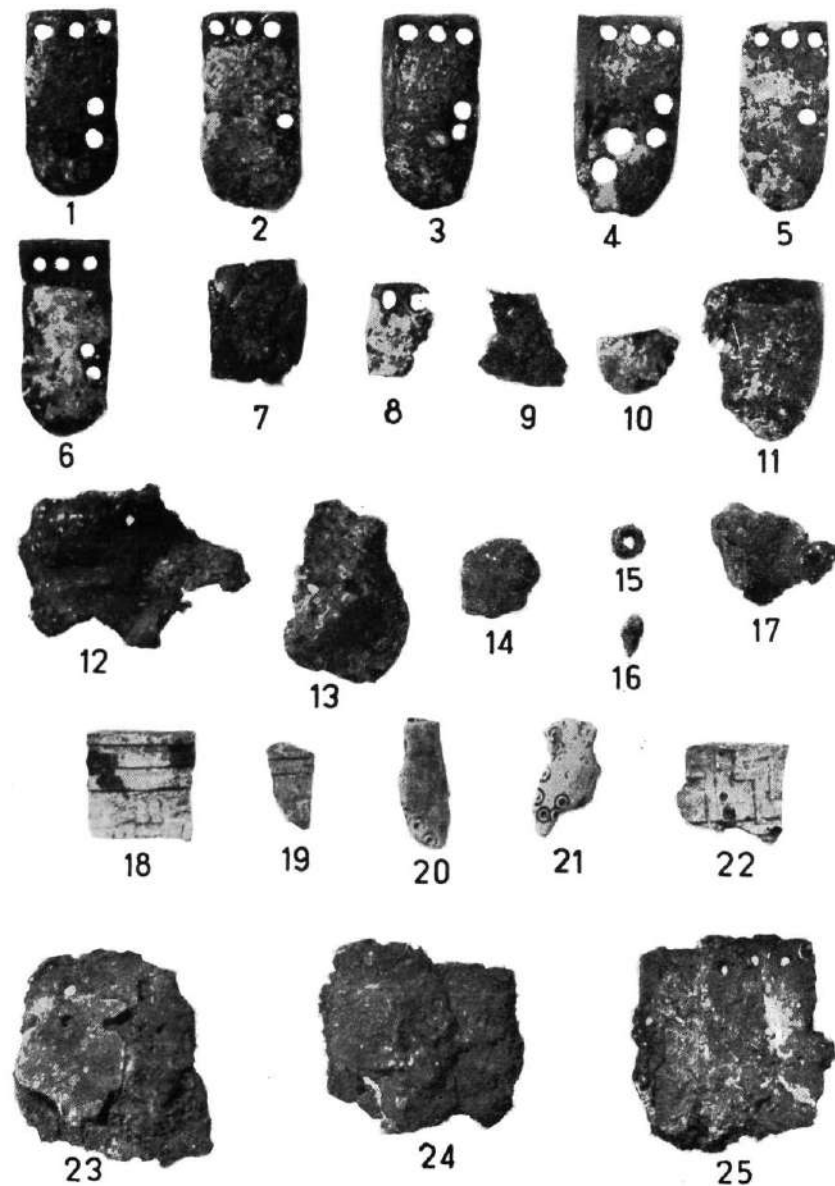
PÁRHUZAMOK, SÍRSZERKEZETEK

TARNABOD – TÉGLÁSHALOM PÁRDUCZ MIHÁLY SZKÍTAKORI *LELETEK HEVES MEGYÉBEN.* – *SCYTHIAN FINDS IN COUNTY HEVES.*
AZ EGRI VÁRMÚZEUM ÉVKÖNYVE VII = ANNALES MUSEI AGRIENSIS, DOBÓ ISTVÁN VÁRMÚZEUM, EGER 1969. 35–54.

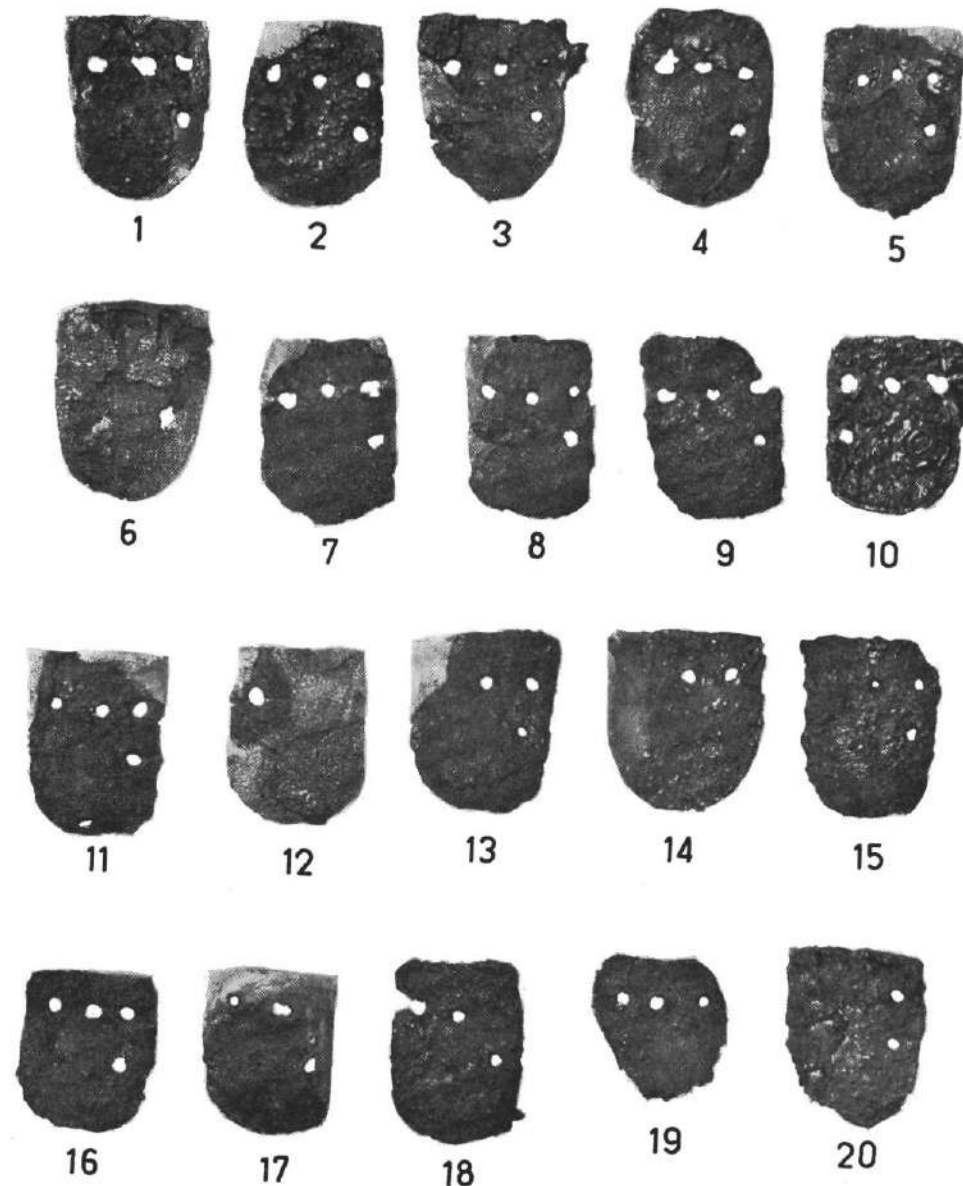


3. kép. Tarnabod, 1—2. sírok helyszínrajza

TARNABOD–TÉGLÁSHALOM 1. SÍR LELETEI

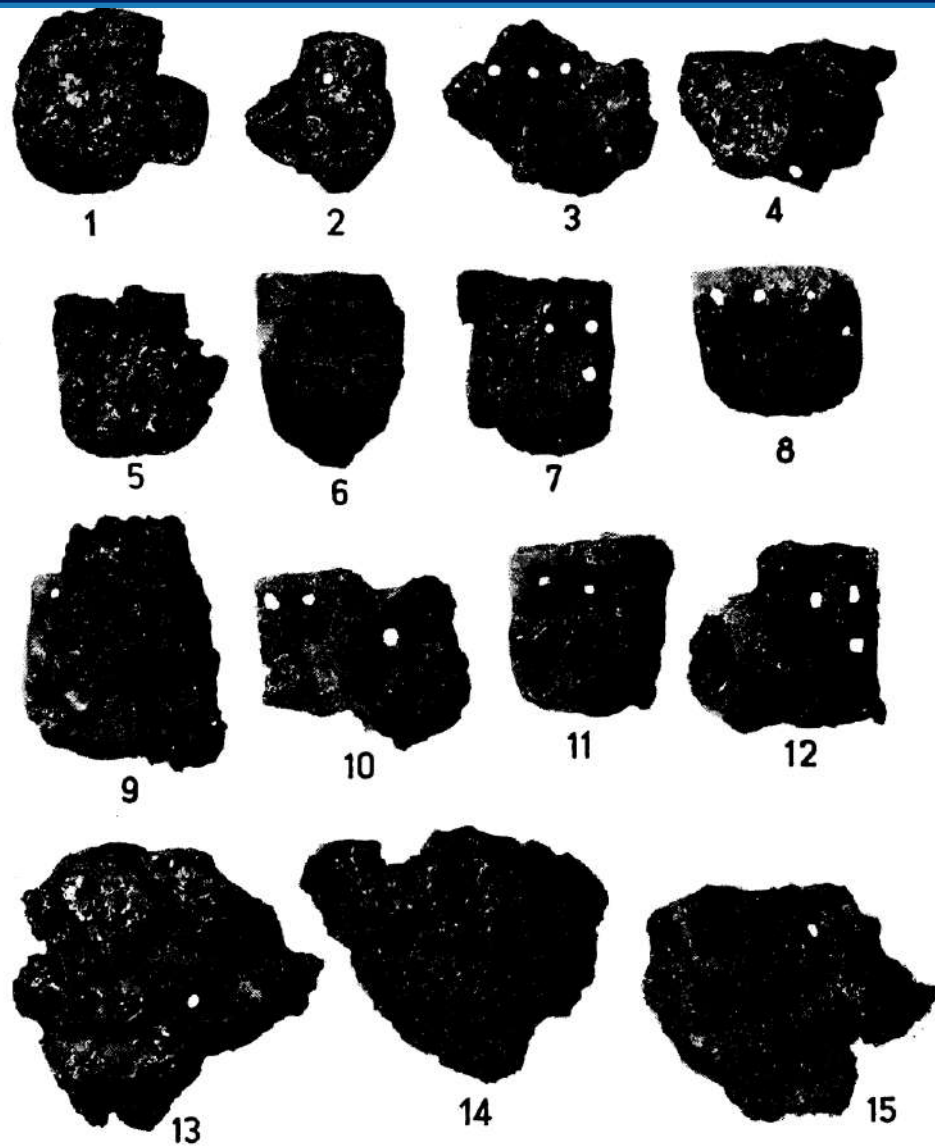


III. tábla. Tarnabod, 1. sír (2/3)

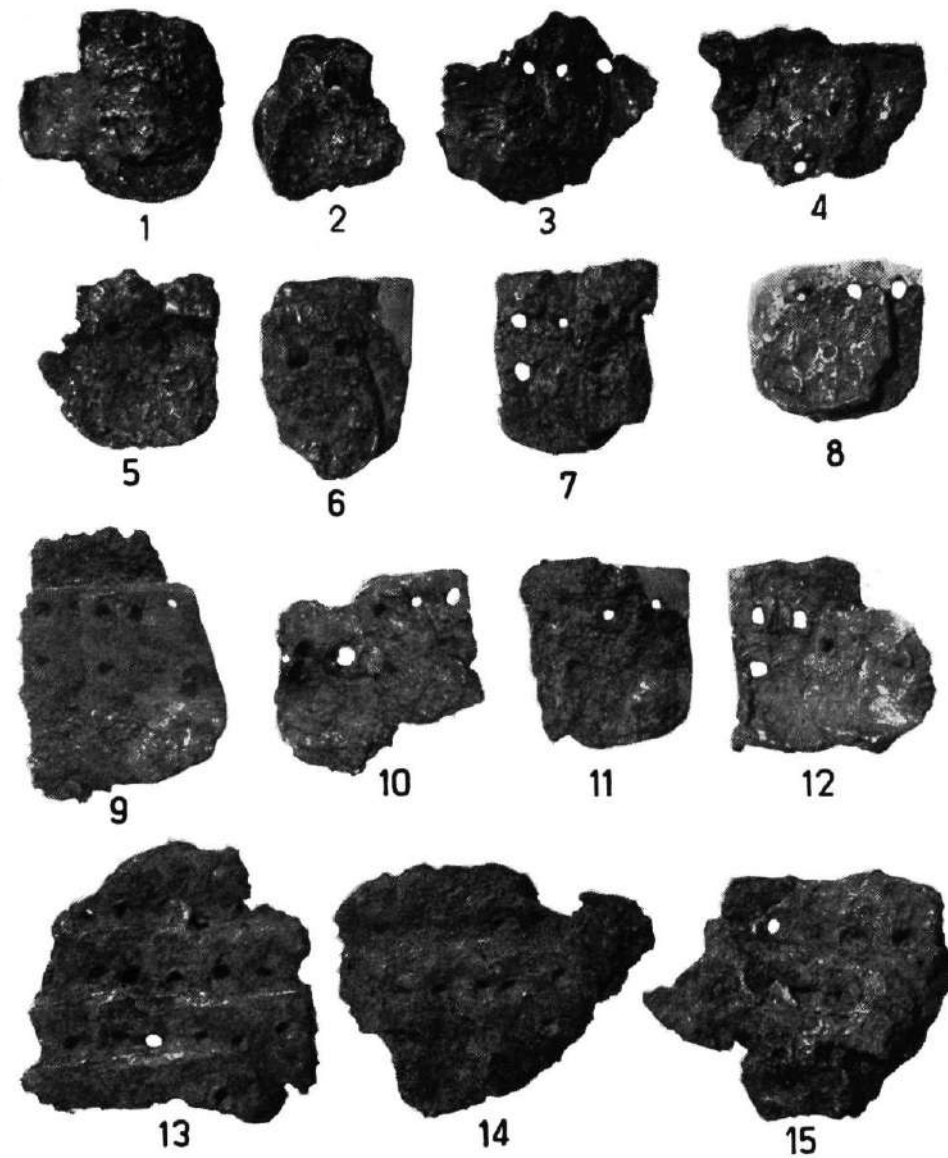


IV. tábla. Tarnabod, 1. sír (2/3)

TARNABOD –TÉGLÁSHALOM 1. SÍR LELETEI

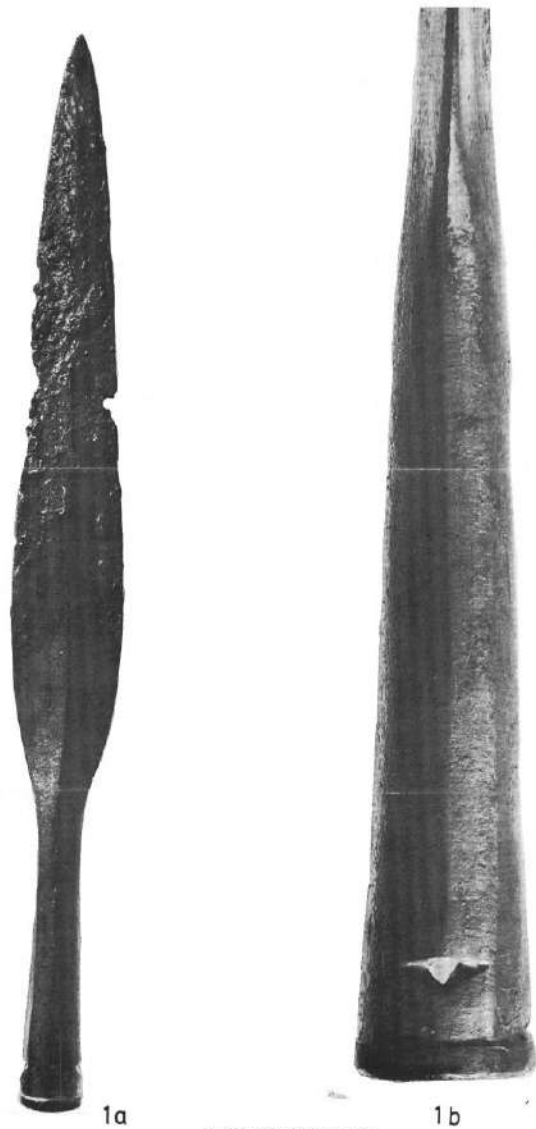


V. tábla. Tarnabod, 1. sír (2/3)

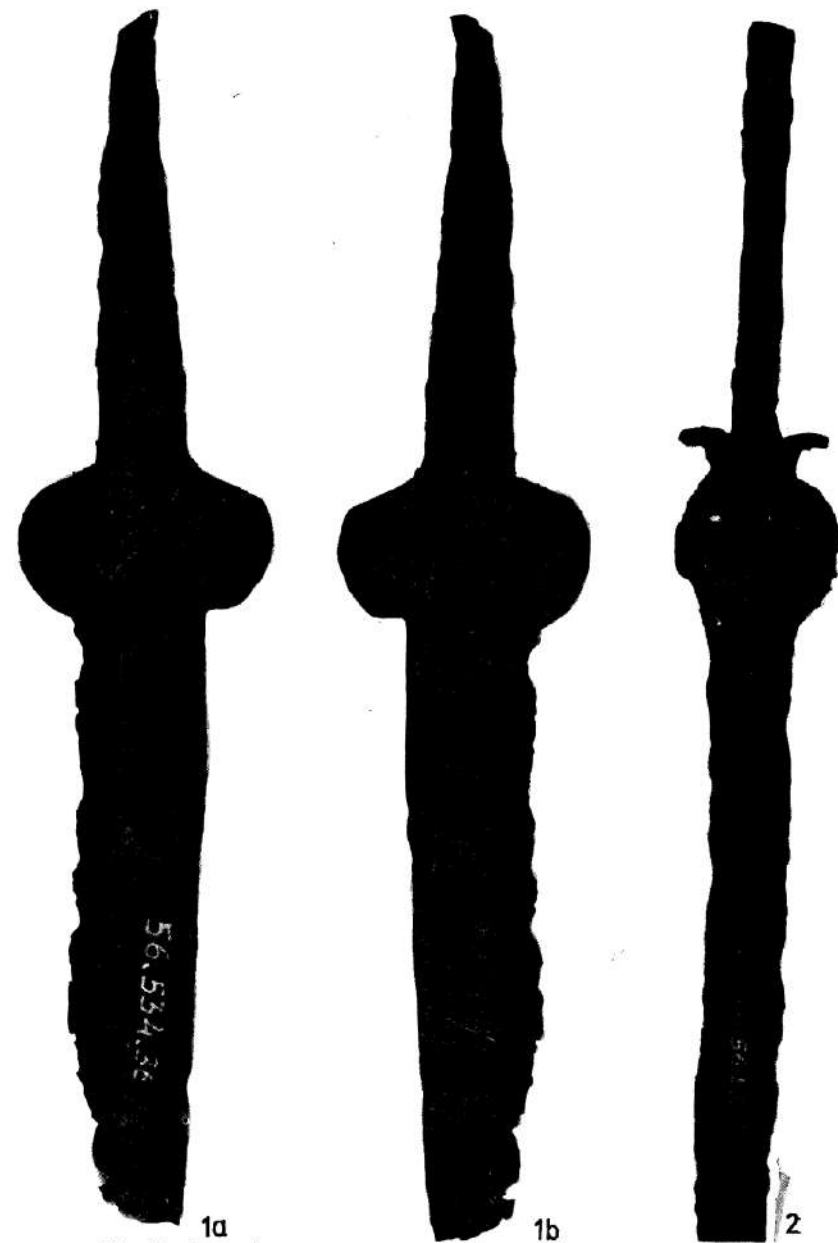


VI. tábla. Tarnabod, 1. sír (2/3)

TARNABOD –TÉGLÁSHALOM 1. SÍR LELETEI



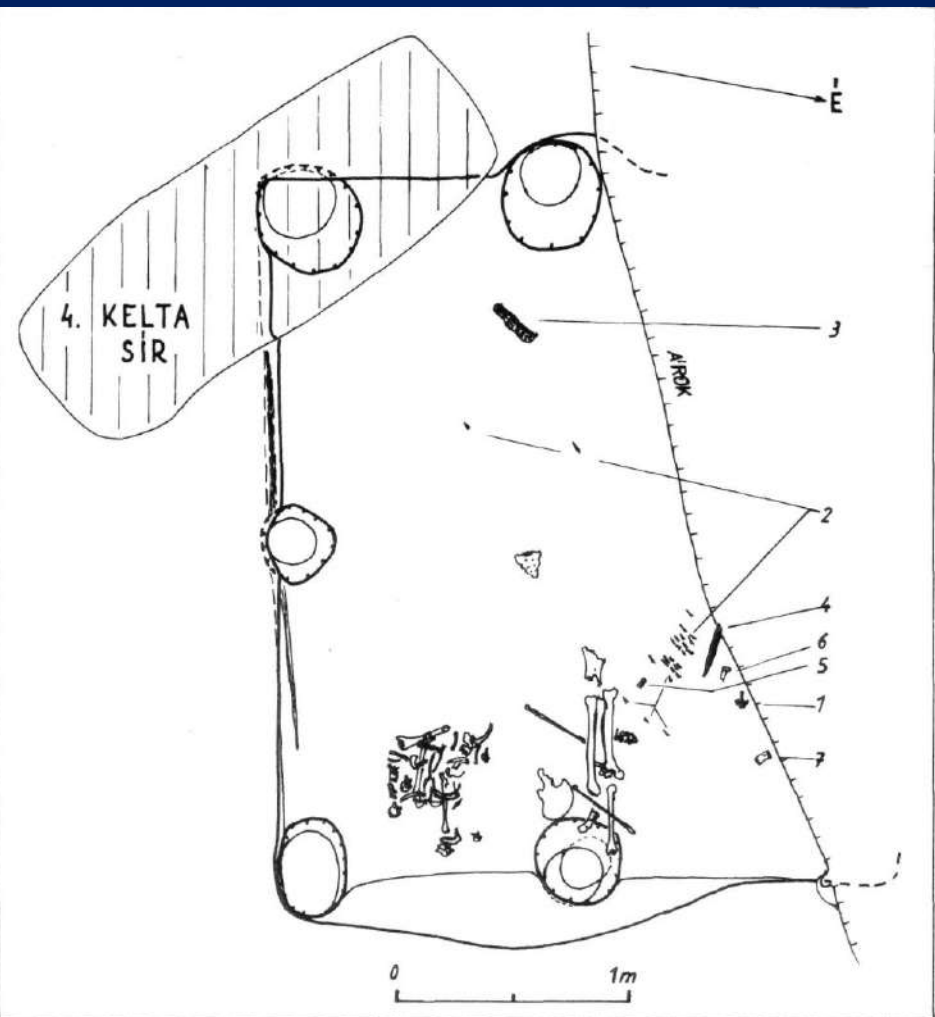
II. tábla. Szilvásváród, 2. sír



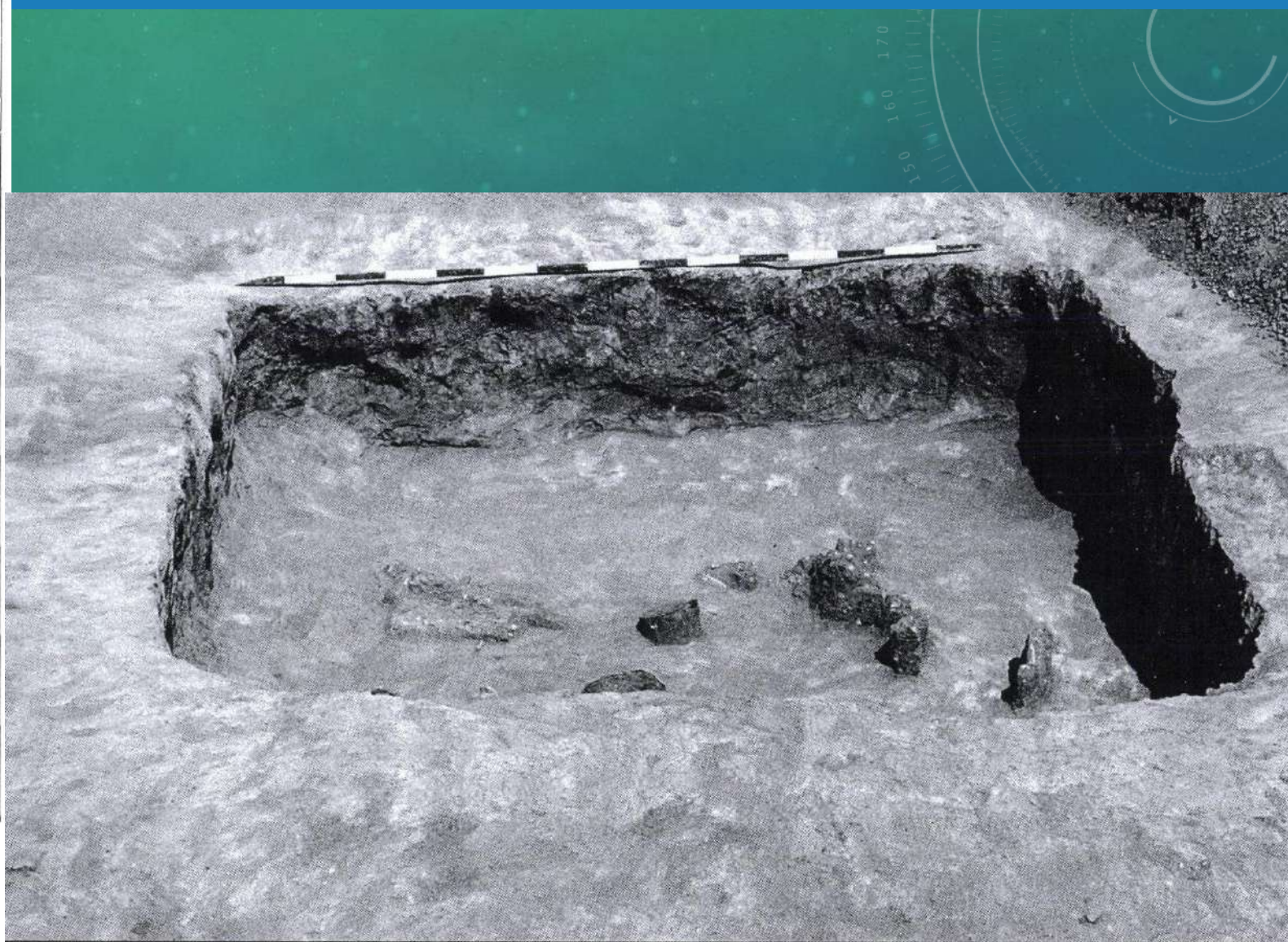
VII. tábla. 1. Tarnabod község déli része — 2. Tarnabod-Báb község területe

PÁRHUZAMOK, SÍRSZERKEZETEK CEGLÉD-HORDÓGYÁR, HAJDÚNÁNÁS

(DINNYÉS ISTVÁN A TÁJ A HONFOGLALÁS KORÁIG. IN: IKVAI NÁNDOR (SZERK). CEGLÉD TÖRTÉNETE. STUDIA COMITATENSIA 11. SZENTENDRE 1982. 55–57. , FODOR ISTVÁN SZKÍTA TEMETŐ HAJDÚNÁNÁS HATÁRÁBÓL.– PRELIMINARY REPORT ON THE EXCAVATION OF A SCYTHIAN CEMETERY NEAR HAJDÚNÁNÁS. IN: SOMOGYVÁRI ÁGNES–V. SZÉKELY GYÖRGY A BARBARICUM ÖSVÉNYÉN. A 2005-BEN TARTOTT TARTOTT TUDOMÁNYOS KONFERENCIA ELŐADÁSAI. ARCHAEOLOGICA CUMANICA 1. – A BÁCS-KISKUN MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT MÚZEUMI ÉVKÖNYVE. KECSKEMÉT 2001.. 11–26.)



5. kép. Hordógyár, 1. sír rajza. 1: tegezdísz;
2: nyílhegyek; 3: csákány; 4: vas kés; 5: állatfejes csont henger;
6: csont henger; 7: henger szarvasagancsból



5. kép. 38. sír

SZKÍTA KORI FAKAMRÁS SÍRT FELTÁRÁSA ALGYŐ HATÁRÁBAN A MÓRA FERENC MÚZEUM RÉGÉSZEI ÁLTAL (2000-2001). A KÁRPÁT-MEDENCE TERÜLETÉN KIEMELKEDŐ FONTOSSÁGGAL BÍRÓ TEMETKEZÉSRŐL KÉSZÜLT ELSŐ FOTÓT DIRICZI ZSOMBOR TETTE KÖZZÉ.

FORRÁS: [HTTP://WWW.ASONYOMON.HU/UJABB-LANCSZEM-A-SZKITA-KOR-KUTATASABAN/](http://www.asonyomon.hu/ujabb-lancszem-a-szkita-kor-kutatasaban/)

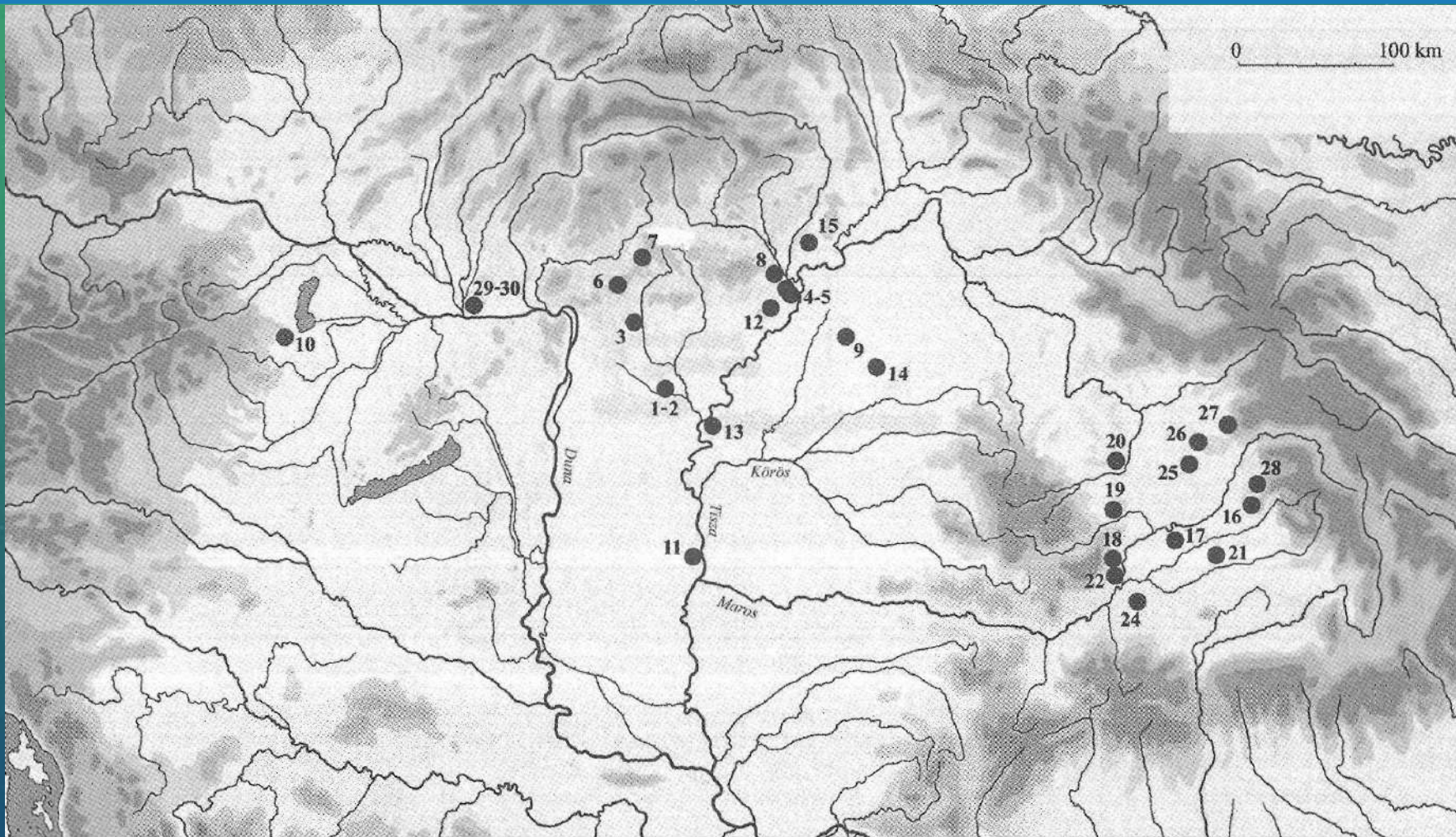


PÁRHUZAMOK, SZKÍTA KORI TÜKRÖK

- A Felvidék déli részétől Erdélyig helyeztek tükröket a sírokba, a Nap, az örök élet jeleként. Szkítakori törött tükör sírlelet Heves megyéből egyedül Hatvan–Boldogról ismerünk. A jelenlegi kutatás az aldebrői tükörlelettel együtt a Kárpát-medencéből 34 db tükörleletet publikált. A Kárpát-medencében közel 2000 szkítakori sírt tártak fel. A sírokba viszonylag elenyészően kevés tükörleletet helyeztek. Több típusba sorolhatók a szkítakori tükrök. Lehet nyél nélküli vagy nyeles. Nyelük lehet (állatalakkal) díszített, vagy díszítetlen. Előbbiek valószínűleg Olbia görög gyarmatvárosból származnak. A tükör lapja lehet peremes, vagy perem nélküli. Anyaguk általában bronz. Sírba helyezésük valószínű legkorábbi ideje a Kr. e. 7. század második fele. Az aldebrőihez hasonló díszítetlen, egyszerű vasnyelű tükrök a ritkábbak. A vasnyelet forrasztással illesztették a laphoz. A tükörlapon két oldalt egymással szemközt kis bevágást alkottak. Ennek talán a tükör hordozási vagy tárolási módjában volt szerepe.

PÁRHUZAMOK, SZKÍTA KORI TÜKRÖK

(TRÉZER ZITA SZKÍTA KORI TÜKRÖK A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN. – SCYTHIAN –PERIOD MIRRORS IN THE CARPATHIAN BASIN. IN: HANNY ERZSÉBET (SZERK.) BUDAPEST RÉGISÉGEI XXXIX. BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM. BUDAPEST 2005. 5–38.)



Kép. Szkíta kori tükrök elterjedése a Kárpát-medencében: 1–2. Tápiószele; 3. Hatvan–Boldog; 4. Hejőszalonta–Temetősor dűlő; 5. Muhi–ocsmadomb; 6. Szécsény; 7. Piliny; 8. Miskolc–Dudujka; 9. Hajdúdorog; 10. Sopron–Krautacker; 11. Csanytelek–Újhalastó; 12. Kisgyőr–birtető; 13. Törökszentmiklós–Surján; 14. Debrecen környéke; 15. Szerencs; 16. Oláhzsákod/Jacu; 17. Maroscsapó/Cipău; 18. Nagyenyed–negetelek/Aiud; 19. Torda/Turda; 20. Válaszút/Valasut/Răsruci; 21. Kisekemező/Proștea Mică/Copșa Mică; 22–23. Csombord/Ciumbrud; 24. Békafalva/Păuca; 25. Komlód/Comlod; 26. Újös/Fîntînele; 27. Sajónagyfalva/Mărișelu; 28. Makkfalva/Ghindari; 29–30. Hetény/Chotîn

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

- A leletmentő feltárásban résztvevő kollégák: Bernáth László, ifj. Bernáth László, Molnár László, Safranka János régész technikusok. A geodéziai felmérést Tanyi Sándor gyűjteménykezelő, a drón fotózást, a terepi sírrajzok digitalizálását, a 3D modellek sír makettjeit és fotóit Rácz Kristóf László régész technikus készítette. A 3D modelleket nyomtatásra előkészítette Bezdán János, a 3D modelleket nyomtatta: Drónpilóták Országos Egyesülete, a 3D modelleket festette és a szkíta fejedelemnő viseleti rekonstrukciós illusztrációját készítette Bakos Réka régészeti adminisztrátor, gyűjteménykezelő. A geofizikai felmérést Raáb Donát geofizikus és a térképeket Hegedűs Anett geográfus készítette el. A sír és tárgyraajzokat Bernáth László régész technikus, a sír rekonstrukciós rajzainak a digitalizását és színezését Barabás Anikó régész technikus, a tárgyfotókat Safranka János és Szinok Gábor készítette el. Vincze Erika szilikát szakrestaurátor restaurálta az Aldebrő–Ilona-tábla lelőhelyről előkerült kerámia leleteket. Sikéné Kovács Melinda szilikát szakrestaurátor, állományvédelmi csoportvezető tisztította meg és restaurálta a szkítakori női szórthamvas sír mellékleteit. Ezúton is köszönöm szépen a munkájukat. Dr. Domboróczki László régészeti osztályvezetőnek hálás köszönettel tartozom a természettudományos vizsgálatok és a leletmentő feltárás elvégzésének a lehetőségéért.

KÖSZÖNJÜK A MEGTISZTELŐ FIGYELMÉT!

